

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 petit 4 2 D, do 100 vrt 2 D 50 p, večji inzerati peti vrt 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklicji beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravišтво: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

K zmagi nacionalne omladine

Na ljubljanski univerzi se je v soboto vršilo veliko bojno glasovanje. Slo je za prvi odbor »Sveta slušateljev ljubljanske univerze«. Borile so se tri skupine: Jugoslovensko orijentirani akademiki, katoliški akademiki in takozv. sindikalisti. Dasi je Slo pri volitvah predvsem za stanovsko dijaško vprašanje, vendar je njih izid treba preceniti tudi s splošnega nacionalnega stališča.

Impozantna zmaga nacionalne omladine je izzvala v vsej javnosti prijetno iznenađenje. Javnost je bila prepričana, da zmagajo napredni akademiki, ni pa se nadejala tako impozantne zmage ob razmeroma zelo ugodni udeležbi pri volitvah.

S sobotnim nastopom nacionalne omladine, z njeno sijajno zmago se je na mah uničila pripovedka o nazadnjaškem značaju, o dozdevni prevladi avtonomistov in ostalih meglenih prenapetih na ljubljanski univerzi. Akademika omladina naše univerze je s sobotnim nastopom pred vso javnostjo dokazala, da želi napredno in jugoslovensko univerzo, da so ji ideali neokrnjene in nerazdružljive jugoslovenske državnosti nad vsem drugim, da hoče študirati svobodoljubno in svobodnično brez diktatov od katerekoli strani, najmanj pa z diktati v duševnih in življenjskih vprašanjih.

Ljubljanska akademska omladina je dokazala, da sledi omladini zagrebške univerze, ki je takisto pred nekaj tedni javno posvedočila svoje pravo prepričanje in odklonila fraze in demagogije. Sobotna zmaga je dokaz treznosti, hladnokrvnosti in patriotskega prepričanja akademske omladine, ki je spoznala vso brezdušno demagogijo prevratnih in avtonomističnih fraz in ki si hoče napraviti takim frazom ohraniti popolno samostojnost svobodnega študija pravih problemov našega naroda in sodobnosti.

Resen in svobodni študij, združen s pravo delavnostjo, je edina prava pot, po kateri mora hoditi ljubljanska akademska omladina, da v soglasju s proforskim zborom doseže svoje cilje, to je popolnost in strokovnost svoje izobrazbe, zanos in neskalično ljubezen do javnih idealov.

Temeljito so se prevarili tisti, ki so menili, da lahko mamijo in pitajo akademsko omladino z ohlapnimi frazami, kakor so to delali v zadnjih letih razne slovenske in hrvatske stranke. Akademika omladina je vzvišena nad takimi frazami, njeno zdravo patrijotično čuvstvo dobro razločuje zdrave načelne smernice v jugoslovenski politiki.

Ce bi sodili o bodočnosti našega naroda po večini danes delujočih politikov in po programih ter demagogijah sedaj največje naše stranke, bi lahko obupali nad bodočnostjo naše države in jugoslovenskega naroda. Volitve na jugoslovenskih univerzah so porok, da vstaja nova omladina s čistim vizirjem svobodoljublja, delavnosti in kristalno čistega jugoslovenskega nacionalizma.

Na tem mestu smo v zadnjem času večkrat opozorili na razne naloge, ki se morajo rešiti od strani ljubljanske univerze in njenih predstavnikov. Smatramo, da mora novi odbor »Sveta slušateljev ljubljanske univerze« v prvi vrsti rešiti vprašanje paritetnih pravic jugoslovenskih univerz in njih dijaštva. V zadnjem času čitamo namreč, da se vrše številni kongresi v inozemstvu in da zastopajo akademsko omladino na mednarodnih kongresih, ki so za vzgojo in nadaljnjo izobrazbo akademske omladine izrednega pomena, večinoma delegati in zastopniki beograjske univerze. V trenutku, ko na ljubljanski univerzi zmaguje napredna in jugoslovensko orijentirana omladina, treba, da se ta nedostatek naravnim potom temeljito revidira. Novi odbor mora takoj intervenirati v Beogradu med tamošnjo akademsko omladino, da se take krivice v hodoče odpravijo in da se v nobenem slučaju ne prekrši paritetno zastopništvo jugoslovenske omladine na velikih kongresih mednarodnih intelektualnih združenj, kamor so pozvane tudi naše univerze in kamor je poklicana akademska omladina, da kot enota sodeluje. Na takih mednarodnih sestankih se krešejo nove ideje, naši delegati lahko spoznajo svetovno dijaško akcijo, marsikatero novo idejo, ki bo dobrodošla pri oranju domačih kulturnih in političnih ledin.

Tej nalogi sledi naravno številne uge, internega značaja: tu imamo hienška vprašanja, stanovanjsko krizo, problem pravičnega razdeljenih stipendij, ide tudi vprašanje sodelovanja akademikov pri raznih splošnonarodnih akcijah itd.

Stepan Radić v Ljubljani

Radić proti fašistovski Italiji. — Radićev govor v Narodnem domu o sporazumu ter o zunanjih in notranjih politiki. — Radićeva značilna izjava o davkih. — Davki v Sloveniji se ne morejo zmanjšati. — Radićev slavonski slovenski govor.

Prosvetni minister Stepan Radić je v soboto ob 17. prispel v spremstvu svoje gosproge Mačhenke, dr. Josipa Mačka, dr. Josipa Košutića, nar. posl. Trnjarija in nar. posl. Ivana Puclja v Ljubljano. Na kolodvoru so ministra pozdravili veliki župan dr. Vilko Baltić, načelnik kmetijskega oddelka Ivan Sancer, policijski ravnatelj dr. Gustin ter v imenu Društva srednješkolskih profesorjev predsednik prof. Fran Jeran in podpredsednik prof. Hočevar. Na peronu se je zbrala večja množica ljudi. Ko je minister Stepan Radić stopil iz svojega salonskega voza, je vzkliznil: »Živeli Slovinci!«, na kar ga je v imenu krajevne organizacije ZSKZ pozdravil dr. Marušić in v imenu kmetijske mladine »Zveze fantov in deklet« pa akademik g. Tomšič. Neka skupina klerikalcev je pričela, ko je Radić zapuščal peron, živjati in demonstrirati. Demonstracije so se nato nadaljevale po ljubljanskih ulicah okrog »Unije«. Minister Stepan Radić se je odpravil na stanovanje g. Albina Prepeluh, katerega gost je bil. Zvečer je bil intimni sestanek v restavraciji »Stručelj«, kjer je Radić pozdravil dr. Marušić. Naglašal je, da pozdravlja Radića kot tvorca sporazuma, in izrekel željo, da ta sporazum ne ostane samo na papirju, marveč se stvarno izvede in raztegne tudi na Slovence. Za pozdrav se je minister Radić zahvalil v daljšem govoru. Omenjal je, da je svojočasno prepoznal vso Slovenijo in se je prepričal, da je slovensko ljudstvo izredno marljivo, pri tem pa idealno in sicer bolj idealno, kakor naš terjalistično. Takrat si je kupil tudi Gregorčičeve pesmi, ki so ga silno navdušile. Gregorčič je eden največjih pesnikov na svetu. Sploh imajo Slovenci mnogo velikih pesnikov, ki so poznali narodno dušo, malo pa imajo velikih mož v politiki. Politika ni mehanično opravilo, glavna naloga politike je, da se prodre v narodno dušo. To pa je mogoče samo, ako se propoveduje pacifizem, ako se izvaja socijalna pravičnost in ako se ščiti narodnost. Zlasti pri Slovincih mora biti narodnost jedro vse politike, za kaj narodnostna ideja še ni umrla, kakor to mnogi trde. Za Radićem je govoril tudi dr. Ravnihar in sicer kot predsednik mestne organizacije radikalne stranke. Tu di on je proslavljati Radića kot tvorca narodnega sporazuma.

Za Radićev shod je vladalo v Ljubljani precejšnje zanimanje. Prireditelji shoda so odredili, da imajo na shod vstop samo oni, ki se izkažejo z vabilom. Zato je bila pri vstopu v Narodni dom kontrola in velika gneča. Za 9. uro sklicani shod se je pričel še le ob 9.45 dopoldne. Shod se je vršil v veliki dvorani »Narodnega doma«. Dvorana je bila nabito polna poslušalcev, pripadajočih najrazličnejšim političnim skupinam, bilo je navzočih tudi večje število pristavov SKS s kmetov, zlasti s Stajerskega, med njimi nar. posl. Kelemina iz Strnišča. Shod je potekel popolnoma mirno, brez vsakega incidenta, čeprav so bile po mestu razširjene govorice, da nameravajo klerikalci privedi ti proti ministru Stepanu Radiću demonstracije. Zato je bil poslan na shod močnejši oddelk policije, da bi vzdrževal red in mir. Shoda so se med drugimi udeležili: nar. posl. Trnjarij, nar. posl. Kelemina, dr. Maček, dr. Dragotin Lončar, Albin Prepeluh, I. Lenarčič, veleindustrijalec iz Vrhnike in dr. VI. Ravnihar.

Ko je Radić vstopil v dvorano, so se želi tupatam redki klici: »Živeli Radić!«

Nar. posl. Ivan Puclj je v imenu ZSKL otvoril shod, pozdravljajoč vse tovaršile, ki so prišli od daleč, zlasti množico številne udeležence iz Stajerske, dalje vse meščane ljubljanske in vse poštene in spoštovane ljudi. V ostalem je dejal: »Mi kot predstavniki ZSKL, ki se je tesno spojila s predstavniki hrvatskega naroda in ki hoče biti z njimi tesno zvezana v delu in boju, smo povali sedanjega ministra, tovariša in predsednika HSS, da nam tukaj kot poznavalec in najbolj nadarjen sin hrvatskega naroda iznese nekoliko svojih misli o najvažnejših vprašanjih. Naprosili smo ga tudi z to, ker je Slovenija slabo in površno informirana. Toda komaj je stopil kot gost na slovenska tla, našli so se ljudje, ki so ga

Prepričani smo, da poleti z jugoslovenske napredne ljubljanske univerze marsikateri roj idealnih narodnih delavcev med narod. Bodočnost naroda ni temna. Splošni narodni sili in prirodni bogastvu se pridružuje nezmojljiva sila duha!

Živela napredna in nacionalna akademska omladina ljubljanske univerze!

pozdravili s sikanjem in živjizganjem. Edin namen zbora je, da čujemo danes govor Stepana Radića, ki nam pojasni današnji položaj. Podeljujem besedo g. Radiću.

Govor Stepana Radića.

Stepan Radić je nato imel eno uro trajajoč govor. S svojo izjavo proti fašistovski Italiji je več ali manj pomiril napeto atmosfero, ki je vladala deloma pred pričetkom shoda. Njegov slavonski govor so sprejeli navzoči s precejšnjo ravnodušnostjo. Smatrali so ta odstavek njegovega govora kot opravičilo za njegovo izjavo, češ da so Slovenci med Jugoslovenci najmanj nadarjeni. Radić je izjavil:

Spoštovano gospoda! Dragi bratje Slovinci! Vsak dan slišite in čitate besedo »sporazum«. Edino v tej besedi iščete rešitve. Od onega časa, ko je bil sklenjen sporazum, so načelno odstranjene največje ovire za razvoj našega naroda. Največja zapreka k sporazumu je bilo krivo mnenje ne samo enega politika, nego cele skupine. To mnenje je ono, da je pametna državna politika pri nas samo ona, ki ima železno roko.

Sporazum tvori po svoji osnovni ideji novo in edino politiko, ki more dovesti državo do notranje jakosti. (Odobravnje.) To more vsak presoditi po samem bistvu sporazuma.

Sporazum je ustvarila potreba tako pri radikalnih, kakor pri nas. Radikalni so uvideli, da naš zunanji kredit slabo stoji. Oni so uvideli, da ni mogoče hrvatske opozicije s silo zlomiti. Vporabili so vse, kar premore železna roka. Jaz sem prišel iz zapora ne zato, da sedem na ministrsko stolicu, meniti ni bilo potreba, potrebno je bilo narodu, ker je treba, da ima kmetijska država kmetjsko politiko in kmetjsko ureditev. Dejal sem svojemu sinovcu: »Pojdi k Pašiću ter mu reci: Vi ste bili seljačka stranka in ste to tudi danes. Vi ste Obrenovičevi pgnali zato, ker niso spoštovali glasu ljudstva in niso spoštovali samouprave. Delali ste revolucijo v imenu seljaškega naroda. To smo storili tudi mi Hrvati, ko smo se znali organizirati in smo pokazali, da nas ne morejo premagati s silo. Tudi mi smo bili vedno kmetjska stranka. Mi smo Hrvati in to ostanemo! Vi ste Srbi, in to ostanete, a tam so Slovenci in tudi oni naj ostaneto! Smo trije bratje, smo skupno! Ravnotako, kakor pet prstov tvori roko. Če stisnemo skupaj, niso en prst, toda roka, ki se brani. Ko delamo, smo trije narodi, ali tri plemena, ali trije bratje, ko pa se branimo, smo samo eno, smo samo ena država SHS. (Klici: Tako je!) To je bil temelj, na katerem smo mi Hrvati delali za sporazum kot seljačka stranka, kot hrvatski narod, na katerem smo šli v vladu in sedli v fotelje kot predstavniki hrvatskega naroda in še več, kot predstavniki seljačkega gibanja. In še več! Mi nosimo nov duh, duh cele naše literature, i slovenske, hrvatske, srbske, poljske in ruske. Naša literatura je slovenska. Duša daje človeku prvo vrednost na svetu, med drugimi tudi onim, ki delajo fizično. Za nas Hrvate je popolnoma individualno. Vi Srbi, lahko rečemo, srbujete, mi hočemo hrvatiti, a vi Slovenci »slovenujete!« V novi državi je potrebno, da razvije vsak popolnoma svojo dušo!

Sporazum in zunanja politika.

Sporazum sem delal direktno s Pašićem samim, izmenjavala so se poročila in vršili so se razgovori. Pašić je odločno izjavil, da hoče sporazum na seljaškem temelju in da slo Hrvati ravnopravni s Srbi, in Slovenci ravnopravni s Hrvati, torej tudi s Srbi. Oblika kakor je napisan sporazum, je postranska stvar. Ni treba, da bi se sporazum obelodanil, ker sami že vidite, kakšne so posledice sporazuma in kako se sedaj dela. Najbolje se to vidi v zunanji politiki.

Naš poslanik v Parizu — to je ena najvažnejših naših diplomatskih postojank, ki je bil še nedavno nasprotnik sporazuma, dr. Spalajković, danes piše in govori:

»Jaz sem bil pred sporazumom v zelo težkem položaju. Nič mi z menoj govoril o tem, toda vedel sem, da vsi mislijo, da je eksistenca naše države ubita.

Po sporazumu pa me smatrajo za poslanika velesile.

v Milan na revijo fašistov, pa je izjavil: »Vem, da zastopate velesilo!«

Poaslanik v Angori, ki je vodil pogajanja za sklenitev mirovne pogodbe s Kemal pašo, je dejal: »Prosim vas, pred sporazumom me Kemal pašo niti pogledal ni. Ko pa je bil sklenjen sporazum, je Kemal pašo nato rekel: »Vi ste največja in najmočnejša država v srednji Evropi. Ali hočete mir? potem morate vedno računati na Turško!«

Posten srbsko-hrvatski sporazum znači: »Balkan Slovanom!« (Odobravnje.) Sedaj je popolnoma nov položaj v Podonavju in na Balkanu. Hrvatsko-srbski sporazum pomeni, da te zemlje ne bodo več igrača niti carske Rusije, ki je ni, niti sovjetske Rusije, še manj pa Velike Britanije, ki je pametna, in Francije, ki ima drugod dovolj posla, niti Italije, ki se ji bomo postavili skupno porobu. (Klici: Tako je!) Italijanski diplomati morajo vedeti, da Italija, če bi tam zmagale avnture, ne bo imela proti sebi samo nas, marveč tudi Češkoslovaško, Poljsko, Rumunsko in Turško! Nobenih konvencij ni med temi državami v tem oziru. Ničesar nimamo proti Italiji. Nekaj pa je, kar je lažje in nad vsemi pogodbami.

Lord Grey je dejal leta 1915. v angleškem parlamentu, ko je Nemčija rekla, da je pogodba o belgijski nevtralnosti samo »cunja papirja«, da na tem papirju sloni ves svetovni red. Potegnil je iz zepa reč, rekoč: »Na tem papirju sloni mednarodno zaupanje od Londona do Yokohame! Nemčija je prekršila mednarodno zaupanje, zato je tudi podlegla v svetovni vojni. Isto pravim tudi za Italijo. Če trdi Italija, da so same njene meje nedotakljive in neporušljive, bomo to šele videli! In naše meje, vprašam. Javno govore, da je Dalmacije predalec od nas in bliža Italiji, da so Dalmatinci predalec od Ljubljane in Zagreba. Mi sporočamo fašistovski vladi, da ne ve, kaj je Jugoslavija — Ona je po načelu narodnosti pridobila svoje ujedinje, ker so ji vsi priznali. Če se fašistovski Italija proti nam dvigne, ima sto milijonov proti sebi. (Tako je!) Italijani so se na narodnostnem načelu zedinili, pri tem so jim pomagali vsi drugi narodi v Evropi. Italijani pa hočejo pogaziti narodnostni princip, ki je danes močnejši, kot je bila nekoč belgijska pogodba o nevtralnosti. Ta princip je danes podlaga Društvu narodov. Poincaré je leta 1918. dejal o narodnostnem principu: »Strašno silo imata Prusija in Nemčija proti sebi, mednarodni fluid, ki ga je zbudil nemški imperijalizem.« Naj se premakne fašistovski Italija! Ves svet, Češka, Rumunska, Poljska, Turška in še drugi bodo proti njej! Dejali bodo: »Doli s fašizmom!« Nikoli ne pomakne meje z uspehom, še manj pa da bi prišli do Ljubljane ali Zagreba. Vsega tega bi ne mogli reči kot aktivni ministri vlade, če ne bi bila ta vlada osnovana na sporazumu. Res je, da smo mi in Italija prijateljski državi, toda razlikovati moramo veliki italijanski narod od črnih fašistovskih srajc. Italija bo imela sto milijonov proti sebi od Baltika do Črnega morja!

Radić o uradništvu in upravni reformi.

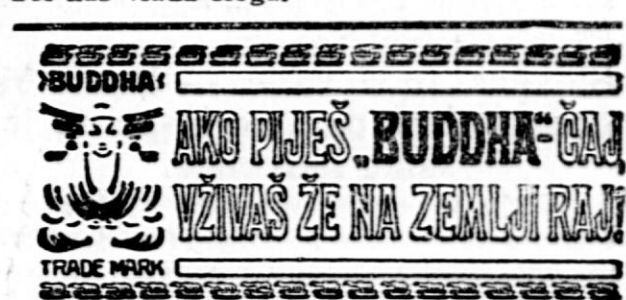
Vi ne veste, kako veliki ljudje se nahajajo v radikalni stranki. Pašić je velik mož! Vse kar se proti njemu govori in piše, je budalost in idiotizem. Da bi čuli predčvejšnjim g. Pašića v ministrskem svetu, ko jo finančni minister poročal o davkih, vojni minister o svojih potrebah! Ako bi čuli, bi vedeli, kaj to pomeni opisovati ga radi tega, ker je star in že dolgo na vladi, kot nesposobnega. Pašić ni vedno inicijativen, toda velika je njegova sposobnost sprejemati inicijativne predloge.

Prvo načelo sedanje vlade, je absolutno in sistematično štedenje v vseh ministrstvih, odstranitev nevalificiranih, odpušitev nedelavnih in razporeditev preostalih dobrih uradnikov. (Odobravnje.) Na ta način bomo že do 1. aprila 1926. prihranili 500 do 600 milijonov.

Mi vemo sedaj, da bo ta vlada ostala na krmilu, kolikor časa bo hotela, dokler ne gre skupno na volitve in da izide iz teh volitev še bolj ojačena. Edino taka vlada more uspešno izvajati reformo, odnosno revizijo ustave, ker ima za to dovolj časa. Reforme se ne izvajajo v nervozi, marveč v sigurnosti.

Druga je reforma notranje uprave. Imamo 20.000 orožnikov. Avstrija jih je imela za 50 milijonov le 22.000. Po sporazumu bo treba pri nas le kakih 10.000 orožnikov za Južno Srbijo, nekoliko za Hrvatsko, v Sloveniji pa le za največjo silo, kajti tudi klerikalci, če tudi so najbolj bedasti ljudje, niso protidržavni. Naši orožniki veljajo okrog 500 milijonov. Mi pa z novo reformo predvidevamo velike prihranke. Vsako ministrstvo dobi svojega komisarja, kakor je bilo v vojni. Tudi sedaj smo v vojni proti razsipnosti, korupciji in prevelikemu obdavljenju vseh onih, ki nimajo dovolj kruha. Ko se to uredi, lahko delamo, kakor v angleškem parlamentu, ne radi agitacije in kortsiranja, marveč za dobrobit naroda, da delavce ne bo imel več svojega zajtrka obdavljenega. Finančni minister je velik gospod, tudi vojni

minister je velik gospod, ker skrbi za našo obrambo. Opomniti moram na tiste suznje, ki jim je po svetem misam rekel nov gospod: »Ne bom vas tepel z bičji, ampak s škorpionji! Mesto kruha vam dam kamen!« V vladi morajo biti ljudje, ki so razumni. Pri nas vlada sloga.

Problem izenačenja davkov.

Kar se tiče izenačenja davkov, je to stvar najtežja. Srbija plača malo. Ni mogoče enostavno odrediti, da bi Srbi plačali več, tudi glede Hrvatov je to težko storiti! Nemogočepa je tudi, da bi se z eno potezo peresa za Slovence davki zmanjšali, ker bi bila država prikrajšana na dohodkih. Potrebna je torej davčna reforma. Onim, ki premalo plačujejo davkov, jih je treba zvišati, onim, ki plačujejo prevelike, pa znižati. Za izenačenje davkov pa je potrebna sistematika in previdna politika, ki se ima izvajati pametno in polagoma. To mora biti osnova gospodarskega življenja. Človeku se res ne sme vzeti veselje do dela. Preobdavljenje je škodljivo tudi zagledati, ker bi nihče ne delal več, kakor le, kar potrebuje za vsakdanje življenje.

Slovinci in slovanstvo.

Stepan Radić je nato prešel k prosveti. Izjavil je: Tudi v prosveti je treba načelna enakopravnosti. Slovenci nimate analize! To! Vi ste si s knjigami, literaturo in malim podrobnim delom ustvarili Slovenijo. Slovence se mora staviti za vzgled. Učiteljsvo imate dobro, celo o klerikalnih učiteljih so mi poročali, da so dobri. Vase osnovne šole so najboljše v državi, ravnotako vaše srednje šole. Univerza se, kakor vidite, lepo razvija. Vi veste, kaj je slovenska literatura. Slovanstvo, to je velika ideja, ki je dala našemu slovenskemu narodu veliko dušo ter omogočila, da niso ostali samo pri življenju med 70 milijoni Nemcev in 30 milijoni Italijanov, nego so se uspešno tudi kulturno razvijali. Slovenci so imeli vzorno delno gospodarstvo. Povsod so morali z njimi računati. Tudi v Italiji, v Trstu in Istri so se znali uveljaviti. Nihče ni bil na njih strani, niti papež ne. Papež je sedaj na strani Slovinci. V tuji Avstriji je dobil mali slovenski narod svoje priznanje in svojo popolno narodno individualnost. To se sicer ni vedno vpoštovalo, toda veljalo je kot princip. Mi tega danes nimamo, toda moramo do tega priti. Potrebna je revizija ustave. Ko pride do revizije ustave na temelju eksperimentalne politike, se moramo ravnati po načelu enakopravnosti. S to revizijo postane država samo močnejša. Vsi njeni sestavni elementi, Srbi, Hrvati in Slovenci, bodo močnejši in zadovoljnejši. Zlasti je treba pojasniti Hrvatom, Slovincem in Srbom, da je potrebno ohraniti njih tipe. Slovenci so kot mal narod z veliko idejo slovanstva ostali živi in napredni, postali so tipičen narod, ki so duhovni borec in narod tvorcev. Pretekla desetletja so imeli velike genije, kakor Prešerna, Gregorčiča in Kreka.

Pri Srbih je drugače, so drugi odnošaji. Oni so državo ustvarili z orožjem. Stoletja so se borili s Turki in niso poznali kompromisa. Imajo drugačno mentaliteto in to je (Dalje na drugi strani.)

Borzna poročila

Ljubljanska borza smo morali danes vsled pomanjkanja prostora izpustiti.

Zagrebska borza

Dne 23. novembra. Sprejeta ob 13. Devize: Curih 10.855—10.935, Praga 166.50—168.50, Pariz 220.30—224.30, Newyork 56.104—56.704, London 272.84—274.84 Trst 226.18—228.25. — Valute: dolar 55.50—naj 791.25—801.25. — Valute: dolar 55.50—56.10.

Effekti: 7% investicijsko posojilo 1921 71—73, 2½% državne rente za ratnu štetu 285—290, 281—285, Ljubljanska kreditna 210, Hrvatska esk. banka 119—120, Kreditna banka Zagreb 134—135, Hipotekarna banka 65.50—67, Jugobanka 109—110, Prastrediona 933—935, Eksploatacija 48, Drava d. d. Osijek 250, Isis d. d. 60, Nihag 39, Gutman 395, Slaveks 155, Slavonija 45.50—46.50, Trboveljska 330—340, Vevče 120, Ag 44—45.50.

Inozemske borze

— Curih, 23. nov. Borza: Beograd 9.175 Pariz 20.10, London 25.135, Newyork 518 pet osmin, Milan 20.925, Praga 15.575, Dunaj 73.10.

— Trst, 23. nov. Predborza: Beograd 44.20—44.40, Pariz 98—98.50, London 120—120.60, Newyork 24.85—24.05, Praga 73.50—74, Curih 480—482, Dunaj 348—355.

dobro. Srbi, pravzaprav radikali, so državotvornici. Vsi Slovenci in mi Hrvati smo naravno dotvornici. Danes se more reči, da je s sporazumom zagotovljen popoln razvoj slovenskega in hrvatskega naroda, ne samo srbskega, da se ne vidi v Sloveniji in Hrvatiji ničesar proti državi ali separatizmu. Mi smo v tem tako daleč napredovali, da je danes cela naša državna politika, gospodarska in zunanja, na Jadrani, na Donavi in na Alpah. Vsa posvetovanja ministr. sveta, vsi intimni razgovori med ministri in med ministri in kraljem se vodijo v tej smeri. To je tudi jedro mojega govora, ki ga kmalu končam.

Slovenijo je treba spojit z morjem, pred vsem z Reko, da vam ne bo treba v Trst »špancirati«. Alpejske zemlje je treba zvezati z našimi žitnicami, Slavonijo, Sremom, Banatom in Bačko.

Revizija ustave.

G. Radić je ponovil zahtevo po reviziji ustave, izjavljajoč: »Zato pojmujem mi samopravo realno in jo je treba uvesti v občin, županije in oblasti. Potem se lahko lotimo vprašanja revizije v toliko, v kolikor bo to potrebno. Zakonodajna moč ostane v Beogradu, eksekutivna se razdeli med Beograd, Zagreb in Ljubljano, v kolikor bo potrebno. To ni vprašanje teorije, ali vprašanje historične reminiscence, marveč vprašanje dejanske potrebe.«

Slovenci in Hrvati. — Radić bi imenoval za davčne inspektorje same Slovence.

Treba je povdarjati to, kar je včeraj na banketu zelo umno povedal prijatelj prof. dr. Lončar, ki je rekel, da Slovenci ne morejo brez Hrvatov ničesar velikega in uspešnega napraviti. Kdor nasprotno trdi, je največji bedak. Bili so časi, ko so bili tudi Hrvati na Dunaju, pa so vedno delovali skupaj s Slovenci, posebno pa mi, ko smo začeli izvajati seljaško politiko, smo se vedno spominjali Slovencev in mo na nje računali. Jaz sem bil vedno za Slovence. Njih je najmanj, pa so najbolj izobraženi, najnaprednejši, najmarljiviji. Dekleta njihova so najlepša, in najlepše poje, a fanti se najvročejše tepe. Slovenci so organizatorji notranjega dela.

Slovenci so najboljši uradniki, zato bi bilo treba imenovati za inspektorje in davčne uradnike izključno same Slovence, ker znajo Slovenci zelo dobro računati in delati, ker imajo zelo dober »čičlaj«, ker prevelik birokratizem tudi ni dober. Mi Hrvati in Srbi bi ne mogli brez Slovencev izvesti organizacije našega dela, organizacije kulture in gospodarstva, ker so Slovenci absolutno ennadomestljivi.

Vstop Slovencev v vlado.

Vprašuje me, ali so Slovenci v vladi? Odgovorjam: Ni jih! Zakaj jih ni? Na to vprašanje odgovorjam: Čitajte današnji članek v »Slovencu«. Pravim pa: Tudi Slovenci morajo priti v vlado, in sicer ne po »dobretnice«, kakor je to hotel dr. Korošec sedaj in tudi na Dunaju, ampak s samozvesto in popolno ravnopravnostjo v delu in plači. Vi dajte, kaj vse od nas zunanji svet pričakuje! Kot primer naj navedem sledeče. Chamberlain je vprašal Ninčiča: »Ali je Radić tu? Imate kakšnega Slovence v vladi? (Klic: »Ne, ma ga!) Pucelj sicer formalno ni v vladi, ampak se nahaja v finančnem odboru in je na pol v vladi ter bo morda že jutri v vladi. Toda reči moram, da se z življenjem v vlado ne pride.

Izguba Koroške in Primorja.

G. Radić je kratko omenil Koroško, rekoč: »Po krivici onih, ki sedaj življajo. smo izgubili Koroško in tudi one, ki trpe sedaj v Primorju. Strogo jih bomo pozvali na odgovor in jih vprašali, kaj je z onimi milijoni, ki so bili namenjeni za prosveto.

Radić je koncem svojega govora omejnjal položaj zaslužnih bratov v Italiji in je zaključil svoj govor:

»To ni le vaša stvar, to je stvar tudi Hrvatov in Srbov, pa tudi stvar Bolgarov in še nekoga drugega, ki si ga lahko sami mislite. (Mislil je Rusijo.) Slovenija mora biti ujedinjena. Preko Zveze narodov bo obnovljena in polna ujedinjena celokupna Slovenija! Zivela Slovenija!«

Ko je zaključil svoj govor, so mu njegovi somišljeniki vihrano poklaskali.

Stepan Radić je takoj zapustil zborovalno dvorano ter se v avtomobilu odpeljal in spiciral kot prosvetni minister nekatere šole. Ogledal si je pred vsem šentjakobsko dekliško šolo, dalje šola na Ledini in Vrtači. Po kosilu se je odpeljal v Veliko Loko pri Novem mestu, kjer je imel približno sličen

govor kakor v Ljubljani. Shoda v Veliki Loki se je udeležilo okoli 300 oseb. Po shodi se je Radić v salonskem vozu odpeljal preko Karlovca in Zagreba v Beograd.

Cepprav je shod popolnoma mirno potekel, je skupina klerikalev pričela demonstrirati in življati, ko se je Radić peljal izpred »Narodnega doma« po Aleksandrovi cesti.

Po končanem zborovanju je Stepan Radić izjavil zastopnikom Zveze slovenskega kmetkega ljudstva iz Maribora, da pride sredi meseca decembra t. l. v Maribor in da tam priredi večje politično zborovanje.

Radićev shod v Veliki Loki

Župnik za svobodno politično udejstvovanje in proti verski stranki.

— Novo mesto, 23. nov. (Izv.) Prosvetni minister St. Radić je včeraj popoldne z avtomobilom prisel v večjem spremstvu v Veliko Loko, kamor je bil sklican shod ZSKL. Shod je trajal nad 1 uro. Udeležilo se ga je nad 300 kmetov. Shod je bil miren.

Otvoril ga je g. Bukovec iz Ljubljane. Stepan Radić je govoril pol ure. Njegov

govor je bil v bistvu enak onemu v Ljubljani. Naglašal je:

Kmečki program mora biti temelj naše politike. Slovenci so najkulturnejši. Kakršn sem bil v zaporu, takšen sem sedaj. V Jugoslaviji imamo preveč orožništva. Nesposobne uradnike je treba odločiti, ostale plačati. Pet hrvatskih ministrov zastopa tudi Slovence, dokler nimajo ti svojega ministra. Vsi ministri morajo biti kmečkega pokolenja in duha, kakor je naš kralj. Slovenija je nedeljiva.

Za tem je govoril narodni posl. Ivan Pucelj približno en četrt ure. Zagovarjal je zvezo s Hrvati. Hrvatje nam morejo pomagati, ker so številnejši, zlasti pri ureditvi naših carinskih in davčnih vprašanj. Za njim je govoril podpredsednik Hrvatske seljaške stranke dr. Josip Maček.

Župnik Oblak iz St. Lovrenca je nato polajnil razmerje cerkve do politike, odnosno slovenske duhovščine do politike. V verskih zadevah je cerkev odločujoča, v političnem oziru pa je vsakemu katoličanu dana prosta volja in svoboda. Cerkev ne zahteva verske stranke. Slovenska duhovščina bo delovala vedno za dobrobit naroda, kakor doslej.

Govor župnika Oblaka je živahno odobral Stepan Radić sam.

Spor za zavod sv. Jeronima

Jugoslovanski episkopat naglašja, da je zavod cerkvena last. — Konferenca škofov v Beogradu. — Posl. dr. Smoljaka.

— Beograd, 23. novembra. (Izv.) Po poročilih iz Zagreba je v soboto prosvetni minister Stepan Radić posetil zagrebškega nadškofa dr. Ant. Bauerja. Razgovor med obema je trajal približno pol ure. O tem sestanku Stepan Radić ni dal novinarjem nikakega pojasnila, ter je bil zelo rezerviran.

V Beogradu se danes vrši konferenca jugoslovanskega episkopata. Zagrebški nadškof dr. Ante Bauer je danes jutraj prisel v Beograd. Glede zavoda sv. Jeronima v Rimu naglašja jugoslovanski episkopat svoje načelno stališče:

»Zavod sv. Jeronima je čisto cerkvena last. Nikjer ni nikakih dokumentov, ki bi mogli dokazati, da je to last

naše države. (Ali ni to impertinentna trditve? Uredn.) Ker se v Beogradu vodi ostra kampanja radi zavoda sv. Jeronima, se sestanejo zato škofje v Beogradu, da se sporazumejo o tej stvari s pristojnimi ministri.«

— Beograd, 23. novembra. (Izv.) Nj. Vel. kralj Aleksander je sprejel včeraj v daljši avdienci našega poslanika pri Vatikanu dr. Josipa Smoljaka, ki je poročal o sporu radi zavoda sv. Jeronima. Nekateri cerkveni krogi nadaljujejo za kulisami najhujšo borbo proti poslaniku dr. Smoljaki, da bi ga odstranili z njegovega važnega službenega mesta. V koliko se jim to posreči, še ni mogoče presoditi. Poslanik dr. Smoljaka uživa pri vladi popolno zaupanje.

Popolno zatišje v Beogradu

Vtis Radićevega govora v Beogradu. — Prihod poslanika Baluđića v Beograd. — Zunanji minister obohel. — Radić uvede revizijo šolskih zakonov.

Beograd, 23. novembra. (Izv.) V Beogradu ni bilo včeraj niti danes dopoldne nikakih važnejših dogodkov. Situacija je v bistvu neizpremenjena. Listi objavljajo iz črna poročila o Radićevem zboru v Ljubljani in Veliki Loki. Nekateri listi javljajo, da je bila Radićeva pot v dolenski metropoli trijumf. Politični in diplomatični krogi se najbolj interesirajo za oni odstavek Radićevega govora, ki govori o zunanjih politiki in fašistični Italiji. Različni komentarji se čujejo glede zaključne izjave, da bo Državno narodov obnovilo celokupno Slovenijo. Vprašujejo se, kako si to predstavlja in zamišlja aktivni minister? Ali ni mogoče minister Radić rabil to izjavo bolj v politično strankarske špekulacije?

Predsednik narodne skupščine Marko Trifković je odzdravel ter se je večerjo posvetoval z ministrskim predsednikom o

delovnem programu narodne skupščine. Ministrski predsednik Nikola Pašić je popoldne posetil angleškega poslanika ter mu v imenu vlad izrazil sožalje k smrti angleške kraljice Aleksandre.

V Beogradu je prisel naš poslanik v Berlin žirovin Baluđić. Včeraj je nad dve uri konferiral s predsednikom radikalnega kluba Ljubo Živkovićem. Tem konferencam pripisujejo važen političen pomen.

Zunanji minister dr. Ninčić je obohel. Zdravniki so mu prepovedali, zapustiti posteljo.

Prosvetni minister Stepan Radić je razveljavil vsa pooblastila višjih uradnikov prosvetnega ministristva, tudi ona, dana od prejšnjega ministra Velje Vukičevića. Radić uvede revizijo vseh od Svetozara Pribičevića izdelanih načrtih šolskih zakonov.

Demisija Painlevejevega kabineta

Painleve odstopil, ker je zbornica odklonila člen 5. finančnega zakona. — Vlada narodne edinosti na vidiku.

— Pariz, 23. novembra. (Izv.) Poslanska zbornica je na včerajšnji popoldanski seji odklonila z 278 glasov proti 275 glasovom člen 5. višine predloge k finančnemu zakonu. Z ozirom na to je kabinet Painleve takoj odstopil. Predsednik republike je vzel odstop vlade na znanje.

— Pariz, 23. novembra. (Izv.) Za včerajšnjo sejo poslanske zbornice je bilo napeto zanimanje. Zbornica je dopoldne nadaljevala razpravo o fin. zakonih. K členu 5. je bil sprejet dodatek. Vlada je dosegla minimalno večino. Jasno je bilo takoj, da je položaj vlade postal zelo kritičen. Dopoldanska seja se je nadaljevala popoldne. Pri glasovanju o členu 5. je vlada doživela poraz, ker je ostala v manjšini. Na dopoldanski seji so se vzdržali glasovanja ko-

munisti in tako omogočili vladi večino. Na popoldanski seji so komunisti tudi glasovali proti členu 5. fin. zakona, ki se nanaša na izplačilo kratkoročnih državnih bonov.

— Pariz, 23. novembra. (K.) Predsednik Doumergue je demitiral. Predsednik Painleve je vzel na znanje. Na predlog zbornice predsednika Herriota se je zbornica po glasovanju o členu 5. fin. zakona odgodila do 24. t. m.

— Pariz, 23. novembra. (H) Predsednik Doumergue se je dal časa posvetovati s predsednikom senata in predsednikom zbornice Herriotom. V parlamentarnih krogih so mnenja, da je mogoče, da bo vlada zaprosila parlament, da glasuje 24. t. m. o zakonu, s katerim se Francoska Narodna banka pooblašča, da dovoli državi predu-

jem, najbrže v znesku 6 milijard, da more državni sklad izpolniti svoje obveznosti. Vsi poslanci žele, da se finančni problemi rešijo. Verjetno je, da pride do vlade narodne edinosti.

Važne spremembe v železniški upravi

— Beograd, 23. novembra. (Izv.) V ministrstvu saobračaja so se izvršile važne spremembe, ki vzbujajo v vseh krogih, zlasti med železničarji veliko pozornost in celo senzacijo. Vpokolen je generalni direktor državnih železnic Mihajlo Lilić. Za generalnega direktorja je imenovan dosedanj pomočnik generalnega direktorja Vlada Babović. Za pomočnika generalnega direktorja pa je imenovan bivši direktor zagrebške direkcije Frančič. Vpokolen je tudi Bora Popović, direktor beogradske direkcije državnih železnic. Na njegovo mesto je imenovan B. Gmričič.

Velik Pribičević shod v Vukovaru

— Beograd, 23. novembra. (Izv.) Iz Vukovara priločujejo danes listi poročila o shodu, ki ga je priredila tamošnja krajna organizacija SDS in na katerem je govoril Svetozar Pribičević. Vsa poročila soglašajo v tem, da je shod prav dobro uspel, kajti Vukovar je bil doslej domena radićevcev, radikalov in tudi Nemcev. Poročila navajajo, da se je shoda udeležilo nad 6.000 sebiakov tudi iz oddaljenih krajev. Shod je trajal dve uri ter je Svetozar Pribičević v enournem govoru predvsem očrtal temeljne ideje, ki jih zagovarja in brani samostojna demokratska stranka naglašajoč, da se je za ideje narodnega in državnega edinstva borila nekdanja hrvatsko-srbska koalicia in da se sedanjí ideji državnega in narodnega edinstva klanjajo tudi njeni nasprotniki, kot je bil Stepan Radić. V nadaljnjem svojem govoru je Svetozar Pribičević kritiziral vlado in njeno delovanje. Dotaknil se je agrarnega vprašanja in omenil, da je vlada proti dobrovoljcem. Stepan Radić, ki je zahteval svoječasno, da se proglasijo tri hrvatske velike županije za samostojno republiko, je sedaj postal minister naše velike države. Združili so se sedaj Velebsri in Velehrvati. Za njim je govoril Večeslav Wilder, ki je podčrtoval dejstvo, da se je ravno samostojnim demokratom, osobito pok. ministru Draškoviću posrečilo zaježiti val komunizma in radićevstva.

ITALIJANSKO JUGOSLOVENSKI ŽELEZNIŠKI TARIFI.

— Beograd, 23. novembra. (Izv.) Iz Rima sta prispela v Beograd dva delegata italijanskega prometnega ministristva, ki imata nalogo, da podpišeta pogodbo glede italijansko-jugoslovanskih železniških tarif. Pogajanja o teh tarifah so bila najprej v Rimu in pozneje v Benetkah ter se bodo sedaj zaključila v Beogradu. Naša delegata načelnika Lukić in Cugmus sta že prispela iz Benetk. Pogajanja bodo trajala še en mesec. Sporazum o železniških tarifah je velike važnosti za napredek naše trgovine in industrije.

Politične vesti

— Pred mednarodnim dogovorom glede podmornikov. Katastrofa angleškega podmornika »M. L.«, četrtega te vrste, ki ga je izgubila angleška mornarica v po vojnem času, je izzvala v angleškem tisku živahno polemiko, ki stremi po odpravi podmorskega orožja potom mednarodnega dogovora. Velebsi bi si z odpravo podmornikov zagotovili svoje sedanjo nadmošč posestjo močnega brodogradništva. Izkušnje zadnje vojne ne dopuščajo nikake zaključne sodbe o možnosti uporabe podmornikov ali o možnosti popolnoma učinkovite obrambe proti temu orožju. Vendar pa kažejo, da si manjša država z razmeroma malimi stroški lahko nabavi s podmornikom orožje, katero pomembnost velikih bojnih brodov znatno omejuje in onemogoča izvajanje neomejenega gospodarstva na morju. Newyorški »Word« pravi k temu vprašanju, da je podmornik vojno orožje tako, kakor letalo, streljivo, plin, strojna puška ali dreadnought; humanega vojne orožja pa sploh ni. Razumljivo je, da se evropske kontinentalne dežele ne udajo, da bi svojo usodo na morju kar tako izročile neomejeni razsodbi angleške

vlade. Kar svet potrebuje, je to, da se vsi misli koncentrirajo na problem varnosti na morju z istim duhom, ki je omogočil uspeh v Locarnu. Samo po tem se bo dala naloga oboroževalne konference v Washingtonu v resnici izvesti do konca.

ZANIMIVE STOPNICE. Berlinska fotografka Hermann Tietz je napravila med pritičjem in prvim nadstropjem stopnice, ki se taklajo po navpični platformi. Po tem stopnicah lahko pride iz pritičja v prvo nadstropje v eni uri 8000 oseb.

Smrtna obodba v Splitu

Pred poroto v Splitu se je vršila te dni razprava proti vdovi Anki Vučinić, stari 42 let, ki je umorila svojega ljubimca, 30-letnega finančnega podprežlednika Ivana Pucarja. O slučaju samem je »Slov. Narod« nedavno že obširno poročal.

Pucar je imel že več let razmerje z vdovo, ki je bila kuharica v Metkoviću. Dogodilo pa se je, da se je zaljubil v mladenko Stano Nanković iz Metkovića in se zaročil z njo. V kratkem bi se imela poročiti. Dasi je vdova vedela, da se je Pucar zaročil, ni prekinila razmerja z njim. Sestajala se je dneвно z njim. Navidez je bila vesela, njeno srce pa se je trgalo ob misli, da ga izgubi. Vedela je, da čim polde z ono drugo pred oltar, je za njo izgubljen. V njej se je rodila misel o zločinu. Raje ga ubije, nego, da je last druge...

Dne 4. septembra se je vdova s svojim ljubimcem sestala na Predolcu. Bila je lepa jesenska noč, katero sta vdova in Pucar prebila na planem. Proti jutru je Pucar vsled utrujenosti zaspal. Na ta trenutok je čakala vdova. Medtem ko je on mirno spal, je potegnila skrivno nož in mu ga porinila v trebuh in v srce. Pucar je bil takoj mrtel.

Da odvrne vsak sum od sebe, je vdova še pred sestankom pomnila pismo svojega ljubimca, posnemajoč njegovo pisavo. V pismu je bilo navedeno, da »gre s sveta, ker ne more pozabiti vdovo Anke.« To pismo mu je dala v žep in nato truplo vlekla proti reki Neretvi, hoteč je vreči v vodo. Vlekla truplo približno 20 m daleč, nato pa je pustila pod neko smreko. Ker ji ni uspelo ljubimca zavleči v vodo, mu je snela jermen in si zvezala nogi. Nato se je lahko ramila z nožem ter zakopala tož pod seboj.

Drugi dan popoldne so jo našli vso v krvi. Pripovedovala je, da jo je zabodel ljubimec, ki je nato misleč, da je mrtva, izvršil samomor. Zašla je v razna protislova in končno je med jokom priznala svoj zločin: »Da, ubila sem ga! Ubila, ker sem ga ljubila! Hotela sem si končati življenje, toda ni mi uspelo.« — je izjavila. Pri razpravi je priznala svoj zločin, rekla pa je, da je dejanje storila v duševni zmedenosti.

Sodna izvedenca dr. Arambašin in dr. Peričić sta izjavila, da je bil Pucar umorjen in da ni izvršil samomora, vdova pa s svojega dejanja ni storila v afektu, temveč popolnoma premišljeno in pri polni zavesti. Porotniki so potrdili vprašanje krivde z 11:1 glasu in je bila vdova obsojena na smrt na vošala. Sodbo je sprejela mirno, zagovornik pa je vložil priliz.

V. I. Križanovska:

V kraljestvu nesmrtnih

Roman.

— To je tok pobožnosti, čisto izžarevanje duše, ki daje svojemu stremljenju k Bogu konkretno obliko. Pomen tega ognjišča svetlobe in toplote, tega izžarevanja čistih in gorečih src kot protutež mraku in grehu boš razumel takrat, ko se prepričaš, kako vpliva to na trpeča bitja, na duševno in telesno bolne, — je zašepetala Nara v odgovor.

Z vedno večjim zanimanjem je začel razburjeni Supramati opazovati nevidne duhove, ki jih je bilo v cerkvi neprimerno več kakor živih ljudi.

Prozorna bitja v snežnobelih haljah, s strogi mi in mirnimi obrazi, so bila v večini. Njih svetle trume so se zbirale osobito okrog oltarja in zdelo se je, da se udeležujejo službe božje. Mnogo pa je bilo tudi izmučenih, trpečih duhov s potemnelimi astralnimi telesi in sledovi gorja na obrazih. Tudi ti so milili ter se skušali po svojih močeh približati ognjišču svetlobe.

Tisti hip je stopil v cerkev še nekdo in se ustavil blizu klopi, v kateri sta sedela Supramati in Nara.

Bil je suh in bled mož srednjih let. Globoko »oh« in »v« rezedajo razoralo čelo. — obrazu

so se run poznali sledovi težkih muk. Mračne oči so zrlle nemo pred se, stopal je počasi in težko. Komaj je prišel do temne votline blizu oltarja, kjer je pokleknil in povesil glavo.

— Opazuj tega moža in glej, kaj se godi okrog njega, je zašepetala Nara in stisnila možu roko. — Vidiš črn dim, skozi katerega švigajo iskre? Ali slišiš sikanje in stokanje, ki moti tišino in melodične tresljaje tega svetega kraja?

— Vidim ostudne sence, ki so se ga oklenile in ga hočejo menda spraviti odtod. Z druge strani se je pa nagnila k njemu bela, svetla postava in ga zadržuje. Toda povej mi, kaj naj to pomeni.

— To je nesrečnož, ki je v življenju mnogo pretrpel. Izgubil je rodbino, premoženje in zdravje. Teh udarcev in zaslužnih preizkušenj ni prenesel z vero in vdanostjo v božjo voljo. Sam je bil kriv, da ga je usoda preganjala, in vendar je začel preklinjati Boga. Tako so dobili oblast nad njim zli in nečisti duhovi, ki so ga mučili in spravili ob ves notranji mir tako, da je že nameraval izvršiti samomor. Bela senca kraj njega je njegova žena, ki jo je ljubil in izgubil. Tudi ona ga je ljubila. Vs. v skrbih zaradi njegovega duševnega stanja ga je prisilila priti sem, da bi molila zanj.

Supramati je radovedno opazoval čudno skupino, ki se je zbrala v votlini. Mož je še vedno klečal. Bil je potrjen in obupan. Bela senca je stala kraj njega in molila. Od nje se je širil ozneni tok

ter se spajal z ognjiščem svetlobe okrog spasištev podobne. Kar se je oddelil od tega svetlega središča bleščoč oblak in zasijal nad nesrečnejšem. Črne sence so se umaknile, v grešnikovo telo je pa začela prodirati bleščča para. Polagoma je nehal stokati in tarnati. Naenkrat je vstal, iztegnil roke proti oltarju in zašepetal:

— Gospod! Pomagaj mi! Odpusti mi!

Iz njegove glave je švignil plamen, obenem so mu pritekale solze po obrazu. Temni duhovi so izginili.

Ves razburjen je stopil Supramati iz cerkve.

— Da, Supramati — je dejala Nara in mu stisnila roko, — nobena molitev se ne izgubi, nobena ni zaman. Ni vere in ljubezni, ki bi ne obrodila sadu. Kakor blagodejno seme se giblje ta božanstvena iskra v prostanstvu ali pa je pripravljena v cerkvi, da ob prvi priliki obsije dušo trpečega in obupanega grešnika, ki ne more sam moliti. Ta nevidni balzam, ki ga pošiljajo v prostanstvo drugi, prodre v dušo zakrknjenega grešnika, ki ga utrdi v veri in reši pogosto največje nesreče. Tudi mož, ki si ga vidiš, poide iz cerkve pomirjen, pol veselja do življenja in borbe. O! Kaj bi bilo s sloveštvom, če bi ne imeli takih ognjišč svetlobe! Mar se nisi sam prepričal, da ustvarjajo pošten in krepostno življenje edino harmonija in mir?

Doma se je začel Supramati pritoževati, da ga bole oči in da se mu vrti v glavi.

— Čas je že, da znova zagrnem tvojim očem nevidni svet, — je pripomnila Nara. Kdor hoče vse videti, se mora za to dobro pripraviti in očistiti oči z astralno silo svojega očičenega bitja, ne pa z dražljivim sredstvom, ki sem ti ga dala. Celo za tvoje nesmrtno telo so mogočni tresljaji nevidnega sveta premočni. Navadni organizem bi razpadel, če bi ga ne ščitila lastna zaslepljenost.

Med posvečenjem oduševši tvorio svojega organizma in boš lahko brez bolečin gledal, kaj se godi v prostanstvu.

Nara mu je dala nekaj kapljic čudne tekočine in Supramati je takoj zaspal. Ko se je prebudil, je bil čil in pomirjen, toda nevidni svet se je skrill njegovim očem. Tesne oči niso ničesar več videli, dasi so mu bili strašni prizori še vedno živji v spominu. Nepristano je razmišljal o važnosti duhovnega življenja.

Veselite do razuzdanega življenja ga je polagoma minilo; naslade, bogastvo, občevanje z zapeljivimi ženskami in druge posvetne stvari so izgubile zanj vsako vrednost. Supramati je hotel samozvestno stopiti v nevidni svet duhov in sen. Premagati je hotel vse nagone in razviti vse duševne sposobnosti, da bi mogel nastopiti pot k veiki luči v svetovju.

„Slovenec“ in ljubljanske ceste

O priliki ustanovitve zveze avtonomnih mest, otvoritve povečanega dela mestne elektrarne in izročitve prometne na novo urejene in asfaltirane Miklošičeve ceste je gerentski svet priredil večerjo, na kateri se je kajpada tudi govorilo, in sicer o izvrševanju delih. Tej prireditvi je posvetil „Slovenec“ 19. t. m. nič manj nego šest čenčavih notic in člankov. Prireditve v Ljubljanskem dvorcu, so se udeležili poleg zastopnikov raznih uradov in prizadetih firm tudi predelavci in monterji in „Slovenec“ misli, da se mu godi krivica, ker ni bil povabljen tudi on. Baš zato, ker ni bil povabljen, mu je pa ta večer obležal v želodcu, da javka in kriči. Treba bo grenke soli, da preneha njegova boleat.

Saj je poskušal še razne medicine. Ko ee je pričelo z deli na Miklošičevi cesti, je „Slovenec“ takoj pričel vpiti, da je to popolnoma odveč, češ zidajte raje nove hiše, pa pustite ceste v miru, gerentski svet sveda ni čakal na „Slovenčeve“ nasvete glede zidanja novih hiš, marveč je vse pripravil, da se zida za Bežigradom nova mestna stanovanjska hiša, ki bo imela 16 stanovanj in ki bo v kratkem pod streho. Glede cest pa je ostal gerentski svet na stališču, da je treba storiti vse, kar je možno, da se ljubljani, komunikacije uredijo. Dosegel je, da se je iz tlakarne (kaldrmine), ki se pobira na carinarnici, dobilo potrebni zneski za tlakovanje cest, ki vodijo proti kolodvoru in carinskemu skladišču. Tlakarina se namreč za druge ceste ne sme uporabiti. Kakor vidimo, je imela akcija gerentskega sveta uspeh, ki se bo pokazal tudi še prihodnje leto, ko se prične s tlakovanjem še drugih komunikacij v bližini glavnega kolodvora. Da je ljubljanska občina prejela od centralne vlade pristojajočo kaldrmino, je neuporabljivi uspeh gerentskega sveta, ki je našel nad vse krepko podporo v takratnem ministru dr. Zerjavu, dočim so se za njo klerokomunisti z županom in komisarjem dr. Peričem opetovano osebno pogajali v Beogradu, a vedno brez uspeha, čeprav so stiri slovenski klerikalni ministri „čuvali“ naše interese. Zajca videti ni delo, zajca nstreliti in speči je uspeh! „Slovenec“ trdi, da je zajca videl, kar mu moramo že verjeti, sveda z željo, da bi ne ostal vedno samo pri gledanju, kot je njegova navada.

Pa tudi, kadar gleda, se nam zdi, da bolj škili, kajti drugače bi mesto zajca ne nstrelil — kozla. Blihten „Slovenec“ očita gerentskemu svetu vrsto zanemarljenih cest v Ljubljani, pa se je tudi v tem slučaju urezal. Pravi, da stoji pred glavnim kolodvorom voda, ki onemogoča dostop. Toda ta cesta ni v oskrbi mestne občine in bi vsaj to moral „Slovenčeve“ komunalni „politiki“ vedeti. Nadalje se pritožuje, da stoji na Dunajski cesti pred novo transformatorsko hišico jezero, pa zopet ne ve, da je to hrarska cesta, ki jo mestna občina ne vzdržuje. Nadalje pravi, da je voznik Iv. Hri-

bar iz Škrjančeve vasi zlomil na vogalu Hilšerjeve ulice in Gradišča oje, ko je ondi vozil moko. To bi se zgodilo tudi drugim voznikom, ki se nočejo ogibati takih pasaz. V tej ulici je sedaj polagala namreč post-na uprava nov telefon, kabel. Ko bo post-na uprava cestišče uredila, kot ga glasom pogodbe z mestno občino mora, bodo tudi take neprilike odstranjene. „Slovenec“ nadalje napada gerentski svet radi tega, ker v Glinški ulici zajemajo ljudje blato v čevlje, ali pa jim veje trgajo obleko in bijejo po obrazu. Lahko bi njegov komunalist vedel, da je to privatna pot, kjer ne more mestna občina ničesar ukreniti. Saj se je o tem razpravljalo v občinskem svetu, ko so imeli klerikalci odločujočo besedo v njem, pa niso ničesar skuhali. „Slovenčeve“ čenče so torej lopnile njega samega po zobeh.

Savnostna otvoritev nove bolnice v Trbovljah

Včeraj se je vršila v Trbovljah slavnostna otvoritev nove bolnice Bratovske skladišnice. Ze ob 9. dopoldne je bil obširen prostor med Sokolskim domom in Pustovo hišo nabit poln. Po 9. uri so pričeli prihajati še povabljeni zastopniki raznih oblasti iz Ljubljane in prav tako iz Laškega. Tako je zastopal dr. Maier, sanitetni referent pri velikem županstvu, velikega župana dr. Baltiča, rudarsko glavarstvo v Ljubljani inž. Vinko Strgar, inšpektorat ministrstva narodnega zdravja dr. Katičič, gradbeno ravnatelstvo inž. A. Klunar, ljubljanski UOZD še zdravnik dr. Demeter Biličević-Trstenički, sresko glavarstvo v Laškem vladni svetnik Ludvik Pinkava, trboveljsko občino genent Vodušek itd.

Pred glavnim vhomom v novo bolnico, ki je najmodernejša zgradba v vseh rudarskih revirih v Jugoslaviji, je stal spalir uniformiranih rudarjev, pred tem pa rudniška godba, ki je pri prihodu gostov svirala poedine komade. Slavnostno mašo na prostem jebral biviš trbov. župnik, sedaj kanonik g. Časl iz Maribora. Za tem je spregovoril o pomenu nove bolnice, za njim rudarski glavar inž. Strgar in končno inšpektor dr. Katičič. Nato je sledila blagoslovitev in obenem otvoritev. Prizor na prostem pred impozantno palačo, ki je pravzaprav sanatorij za delavce, kar so poudarjali tudi posamezni govorniki, je napravil na zbrane delavske mase nepozaben vtis.

Po ogledu bolnice se je vršil slavnostni banket v rudniški restavraciji in sicer v priključnih prostorih za delavstvo. v gore-njih pa za goste. Slavnost je brzojavno pozdravila centrala TPD v Ljubljani. Odpot-slala se je udanostna brzojavka kralju Aleksandru. Sledile so napitnice, ki so iz-zvenelev v zaključku, da so zasluge rudniškega ravnatelja inž. Panerja za Trbovlje nemisljive ter da je pozdravljati kar naj-

prironejše vzajemno delovanje delavstva in delodajalcev. Vsa čast končno restavraciji, ki se je potrudila za čim boljše postrežbo.

ES-KA **JOGO** **TORPEDO** **BIANCHI** **kolica** **višek moderno tehniko** **najceneje pri** **J. Gorec** **Palača Ljubljanske kreditne banke in Gospodstva c. 14** **Val nadomestni deli in oprema.**

Julijska krajina

—j Slovenski popporočniki. V gor-skem vojaškem okrožju je imenovan za popporočnika tudi več Slovencev. Glede na to pravi „Goriška Straža“, da naj se slovenska mladina povsod upošteva tako ka-kor italijanska. V vse urade bi ji morala biti odprta pot. Širokogrudnost si je že pr-borila pot v vojaških krogih. Vojaška ob-last se je uverila, da nima nikakega povoda, da bi ne zaupala slovenskim vojakom, ki z vestno točnostjo vršijo svojo dolžnost. Tako ji sprejema brez vsake malenkost-ne oozkornosti v svoj častniški zbor, to je v korporacijo, ki je največji ponos države. Vojaško oblast naj posnemajo druge ob-lasti!

—j Dve interpelaciji. Posl. jr. Besed-njak je podal na prosvetnega ministra dve interpelaciji, ki se tičeta šolskih razmer v Istri. Določbe o dodatnih urah se ne upo-števaajo. Letos ni nobene hrvatske čitanke in tako se mora pouk v dodatnih urah, kjer so sploh, skrečiti na usten pouk. Didaktično ravnatelstvo v Bujah je v očitnem na-sprotju s šolskim zakonom naročilo pover-jenikom ljudskih šol v svojem okrožju, da ne smejo sprejemati prijav za dodatne ure. Poslanec želi od prosvetnega ministra pri-mernega odgovora.

—j Semenski krompir iz Jugoslavije. Zadrniška zveza v Gorici je dobila dovolje-nje za uvoz semenskega krompirja iz Jugo-slavije. Vrše se pogajanja z dobavitelji. Zveza naroči semenski krompir morda tudi iz Holandske.

—j Klobase pred sodiščem. Poročali smo o klobasah, v katerih bi bilo pomeša-no baje mačje meso. Strar se je obrnila drugače in ovađena sta bila mesar Guagnin in trgovec Cigoj, in sicer prvi, da je izde-loval zdravju škodljive klobase, drugi pa jih je prodajal. Pri razpravi sta se branila oba proti obtožbi, ali proglašena je bila razsoi-ba, po kateri je mesar Guagnin obsojen na 3 mesece zapora, 300 hr globe in 3 mesece ne sme izvrševati svojega poklica. Cigoj pa na 20 dni zapora in 20dnevno prepoved izvrševanje svoje trgovine.

—j Splošno slov. žensko društvo v Go-rici se pripravlja že sedaj za božičnico, da bi bila toliko lepša in uspešnejša. Na nabi-ralne pole je pričakovati poveljne odziva.

—j Na Opčinah pri Trstu ni v šoli za-konito dovoljenih slovenskih dodatnih ur. Šolski činitelji nočejo nič slišati o tem in na prošnje starišev se ne ozirajo nikjer. — Tako, kakor na Opčinah, je pa še marsikje drugje. Zlasti v Istri so dodatne ure skoro do cela odpravljene.

Sport

Prvenstvene tekme v Ljubljani

Jadran-Svoboda 3:0. Svoboda ni na-stopila.

Slovan-ASK Primorje 4:2 (2:1). Nepri-čakovana zmaga Slovana.

V včerajšnji prvenstveni tekmi je Slo-vanu uspelo rehabilitirati svoj zadnji poraz, ki ga je doživel po Jadranu. Taisti, Slovan, ki je podlegel s 7:1 proti Jadranu, je od-pravil Primorje s 4:2 in to z 10 igralci, zmaga Slovana je bila popolnoma zaslužena Boril se je z nenavadno ambicijo in voljo do zmage. Sicer je igralo moštvo precej ostro, vendar se je tudi nasprotnik poslu-ževal istih metod. Igra je precej trpela vsled zmrazjenega igrišča in je bilo stru-ganje na goal zelo otežkočeno. V prvem polčasu je imelo Primorje več od igre, v drugem Slovan. Primorje je imelo sicer v prvem halitmu nebroj prilik, da izenači, ni pa znalo tega izkoristiti. Očividno je bilo, da je podcenjevalo nasprotnika in je tudi na kavalirski način zastreljalo priso-jeno mu 11-metrovko. To podcenjevanje se je potem kruto maščevalo. Slovan je napel vse sile, uspelo mu je, da je izena-čil potem, ko je Primorje vodilo že z 1:0 in kasneje zvišal na 2:1 in 3:1 v drugem polčasu. Vsi napori Primorja, da izenači, so ostali brezuspešni, ker je Slovan nu-dil žilav odpor in je nasprotno v drugem polčasu ostro pritiskal in je imel vratar Erman brantil več težkih strelcev. Sicer je uspelo Ermanu H. znižati rezultat na 3:2, zato pa je Volkar zvišal na 4:2 in s tem postavil končni rezultat.

Igra, kot že rečeno, ni bila na poseb-nem nivoju. Igralo se je obojestransko brez sistema. Primorje je bilo sicer kom-binacijsko boljše, Slovan pa je imel svoj plus v taktiki. Pri Primorju je ugajala edi-no desna stran napada. Ostali del je ubi-lal čas s hiperkombinacijo ali s svojo ne-odločnostjo. Krilska vrsta ni bila na obi-čajni višini, šibka tudi obramba. Edino Er-man je z uspehom branil svoje svetišče. Slovan je nekoliko pregrupiral svoje moštvo in ta pregrupacija se je zelo obnesla. Najboljša je bila leva stran Spunt-Kerne, ki je z vzornimi akcijami prišla pred goal Primorja. Marljiv je bil Volkar v krilski vrsti, dober bramlec Marchioti, samo igra preostro. Škofic je ubranil vse, kar se je delo. Scortali so: za Slovana: Spunt 2,

Danes, v ponedeljek 23. t. m. ob 20.

Koncert Zikovega kvarteta

izvajajo se komorni kvarteti sklada-telj: Lhotka, Janaček, Reger. Vstopnice v Maticni knjigarni.

Kerne in Volkar po 1. Za Primorje je oba gola dosegel Erman. Primorje je zastrelja-lo 2 enajstmetrovki. Sodnik g. Vodišek je bil na mestu.

Ilirija - Hermes 4:0 (2:0).

Včeraj je Ilirija odigrala svojo zadnjo prvenstveno tekmo in sicer s Hermesom. Zmagala je po lepi, fair igri s 4:0, polčas 2:0. Sicer je dala precej šablonsko igro. V prvem polčasu je sicer pritiskala Hermes popolnoma v defenzivo, ni pa ji uspelo predreti kordona Šiskarjev, kjer je imel tudi vratar svoj dober dan. V napadu Hiri-je, kjer je igral Gabe centerhalfo, ni šlo preveč po znanosti. Sveda je bil temu tu-di kriv trd teren, deloma pa dobra obram-bna igra Hermes. Tavčar je z uspehom debital kot centerhalfo, istotako se je izka-zal Herman za boljšega halfo nego backa. Vrhovnik v obrambi je napravil več po-grešk, katere je moral korigirati Beltram Matko ni bil zaposlen. Hermes je imel na-boljše moči v vratarju in Plešu. Uga'el je tudi Jesih, v napadu pa je zadovoljil edi-no Klapčnik. Pri Iliriji je še omeniti koris-no igro Kreča, dočim se Oman in Poduje nista preveč razumela z Gabetom. Narav-nost izvršen je bil Janec na krila.

Igra je bila mnogo zanimivejša od pr-ve ter polna lepih momentov. Prvi goal je dosegla Ilirija po Poduju, ki je krasno pla-ciral pod prečko. Gabe pa je z glavo po-glad idealno streljal kot v mrežo. Polčas 2:0. V drugem polčasu je Kreč zvišal na 3:0 po solobogu in Poduje na 4:0. Sodil je zadovoljivo g. Strnad.

— Uridil pri Slovanu. Popularni eks-rapidovec, sedaj Vienna, je pristopil k Slo-vanu.

DOMAČE NOGOMETNE TEKME

— Zagreb: DFC (Praga) — Hašk 3:1 in 5:2 (4:1) drugi dan.

— Beograd: Tepitzer F. K. — Jugosla-vija 5:4 BSK — Tepitzer FK 6:1!

INOZEMSKÉ NOGOMETNE TEKME

— Dunaj: Prvenstvene: Rapid — Ha-kaoh 3:1, Amateure — Simmering 2:1 Sportklub — Slovan 1:0, WAC — Rudolfs-hügel 3:1

— Praga: Slavia — Vrsovice 3:0.

NIBELUNGI

D
A
N
E
S

I. del: Siegfried.

Največji in najlepši filmski veleumotvor vseh časov.

II. del: Krimhildina osveta.

Kolosalna režija prekaša tudi najbujnejšo fan'azijo! V glavnih vlogah: Paul Richter, Margarete Schön, Hans A. Schlettow, (znani grof Boris iz vefilma „Vimenu cara“), Rudolf Klein-Rogge, Hanna Ralph, Bernhard Götzke in še drugi samo najboljši in najlepši nemški igralci. Veličastni so in neposredno krasni prizori kot: Boj Siegfrieda z ogromnim zmajem, ki bruhla živi ogenj, ter kopanje Siegfrieda v vroči zmajevi krvi — Usodepolno srečanje Siegfrieda in Abdericha — Zaklad Nibelungov — Oka-menjenja Abdericha in čuvajev ogromnega zaklada Nibelungov — Impozanten prihod Siegfrieda v Worms — Prehod kraljice Brunhilde čez „živi“ most — Izredne so tudi scene: Slovo Siegfrieda od Krimhilde — Hagenova zahrbtnost in Siegfriedova smrt ter Krimhildino maščevanje.

Vsled velike dolžine filma se vrše predstave dnevno točno ob 3., 5., 7. in 9.

Program za „Nibelunge“:

Velika fantazija „Siegfried“ „Götterdämmerung“ in „Ognjeni čar“ iz glasbene drame „Walküre“, odlomki iz opere „Lohengrin“, „Leteči Holander“ in glasbena drama „Tristan in Izolda“ — vse kompozicije Richard Wagnerja.

Vznoženi vokalni orkester svira pri vseh uredstarih.

ELITNI KINO MATICA

vodilni kino v Ljubljani
Telefon 124.

Cene vkljub velikim nabavnim stroškom navadne.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 23. novembra, 1925.

— **Velike proslave na dan narodne odbrane.** Pozivamo vsa društva, korporacije in poedinice, ki so se prijavili za sodelovanje pri proslavi Narodne Odbrane v Beogradu dne 1. in 2. decembra t. l., da se do najkasneje 26. t. m. prijavijo v poslovalnici Glavnega Poverjenstva Narodne Odbrane za Hrvatsko, Slavonijo in Slovenijo, Zagreb, Kačičeva ul. 8 od 18.—19. ure, kjer dobe pobližja navodila in izkaznice za znižano vožnjo (50% popusta) v Beograd. Vsi oni, ki se še niso prijavili za sodelovanje pri gore navedeni proslavi, naj to store do 26. t. m.

— **Iz prosvetne službe.** Premeščen je na lastno prošnjo iz Ljubljane v Celje profesor realke Josip Kardinar.

— **Javna praksa je dovoljena v naši državi inž. Dragotinu Gustinčiču** iz Ljubljane, ki je bil, kakor znano, svojočasno eden izmed vodij komunističnega pokreta. Ko je bila obznanjena proti komunistom proglašena, je odšel v Trst. Tu so ga izgnali, na kar se je zopet vrnil v Ljubljano.

— **Iz našega državljanstva so izstopili:** Albert Bohner iz Kočevja, Ana Golež iz St. Vid pri Grobelnem in Anton Brodčič iz Crnomlja.

— **Nova pošiljatev kovanega drobiža.** Začetkom decembra prispe na Sušak francoski parnik, ki pripelje nekaj vagonov kovanega drobiža. V tem transportu je ostanek 2 dinarskih novčičev ter večja množica novčičev po 1 Din in 50 para. Vrednost te pošiljatev znaša 40 milijonov dinarjev.

— **Hrvatski in slovenski odvjetniki se pridružijo jugoslovenski zvezi.** V soboto se je v Zagrebu končala konferenca hrvaških in slovenskih odvjetnikov, na kateri se je razpravljalo o važnih vprašanjih odvjetniškega stanu. Med drugim je bil na dnevnem redu tudi predlog 40 članov Uruga jugoslovenski odvjetnikov, da bi se slovenski in hrvaški odvjetniki pridružili jugoslovenski zvezi.

— **Novi telefonski sezname.** V razliji poštnega ministrstva izide v kratkem pet novih seznamov telefonskih naročnikov in sicer za beograško, skopljansko in cetinjsko direkcijo en seznam, za Zagreb, Ljubljano, Novi Sad, Sarajevo in Split (skupaj) pa po en seznam.

— **Inspektor za higijensko in tehnično vprašanja.** V kratkem bo podpisal v prosvetnem ministrstvu ukaz, s katerim se ustanovi novo inšpektorsko mesto. Novi inšpektor bo neposredno prosvetnemu ministru. Njegov delokrog bo obsegal vsa higijenska in tehnična vprašanja, ki so v zvezi s prosvetnim ministrstvom. Kot nairesnejši kandidat za inšpektorsko mesto se imenuje inženjer g. Avgust Košutič, bivši narodni poslanec in član predsedništva HSS. G. Košutič je sorodnik prosvetnega ministra g. Stepana Radića.

— **Vojaška imenovanja v Sloveniji.** Za komandanta dravske pešadijske brigade v Mariboru je imenovan generalštabni polkovnik g. Peter Kosič, za komandanta 40. pp. generalštabni polkovnik g. Peter Nedeljković, za načelnika štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani pa podpolkovnik g. Kosta Adamovič.

— **Dar kraljice.** Te dni prispe deputacija sarajevskega muslimanskega ženskega društva »Ovitania« v Beograd, da izroči kraljici dragoceno ročno delo.

— **Nova sodna palača na Sušaku.** Na inicijativo in vsled posredovanja sušanske gradonačelnika g. Jurja Kučiča je beograška vlada pristala, da zgradi v njkrajšem času na Sušaku veliko sodno palačo, v kateri bodo nastanjeni uradi okrajnega in okrožnega sodišča. Sušaska občina je v to svrhu stavila erarju potrebno zemljišče brezplačno na razpolago.

— **Praznovanje državnih praznikov v mariborski oblasti.** Mariborski veliki župan je izdal vsem sreznim poglavarjem svojega področja in magistratom v Celju, Mariboru in Ptuj okrožnico, da gledajo na to, da obrtna in trgovska podjetja po deželi in mestih enako praznujejo državne praznike. Praznik ujedinitja (1. decembra), rojsten dan Nj. V. kralja Aleksandra (17. decembra) in Vidov dan (28. junija). Navedene dneve mora počivati dele cel dan v trgovskih in obrtnih obratih. Izvzeta so industrijska, prometna, rudarska in ujm podružna podjetja.

— **Proslava 125-letnice Prešernovega rojstva.** Iz Kranja nam pišejo: Gorenska prestolnica, kraj, kjer je Prešeren živel in umrl, se pripravila, da dostojno proslavi 125-letnico rojstva pesnika-prvaka. Dne 3. decembra ob 11. se poklonijo sloška mladina, zastopniki kulturnih društev, občine in drugi pesnikovi častilca manom pesnika na tukašnjem pokopališču. Na grobu, ki ga redno oskrbuje kolo jugoslovenskih sester, bodo gorele luči v novih umetniških svetilnikih. K poklonitvi vabimo tudi zastopnike omladine in kulturnih društev iz Ljubljane. Dne 7. decembra zvečer priredi Kolo jugosl. sester Prešernovo akademijo v novi gledališki dvorani Narodnega doma. Na tej sodelujejo iz posebne prijaznosti in iz ljubezni do velikega pesnika: univ. prof. g. dr. Fran Kidrič, operna pevka ga. Pavla Lovsetova in tragedijka ga. Marija Vera ter konservatorist gosp. Marjan Rus, na klavirju spremlja gđ. Vera Majdičeva; nadalje nastopita pevski zbor in orkester domače Narodne čitalnice. Isti dan se izdajo spominke razglednice. Obeta se prvovrsten umetniški večer, na katerega opozarjamo že sedaj Prešernove častilce.

— **Telefonska zveza z Beogradom** je skoraj neprenehoma po dnevi pretrgana. Dvakrat smo se že obrnili brezuspešno na ministra pošte dr. Superino, zamen. Včeraj so bili tu posebni poročevalci beograških listov, da poročajo o shodu ministra Radića. Hoteli so telefonsko rebrati svo-

jim redakcijam o shodu, pa niso mogli, ker je bila telefonska zveza, kakor običajno, tudi včeraj prekinjena, prav tako kakor danes in bo tudi jutri.

— **Konec sveta?** V Berlinu se je pojavila vedežvalka, ki napoveduje konec sveta in sicer že prihodnje leto. V svojem prognovanju, ki ga je objavila inkognito, napoveduje za prihodnje leto nov vesoljni potop. Vsa človeška kultura bo uničena. Katastrofa pride od vzhoda. Njen pohod bo do spremilale razne nalezljive bolezni, glad, potresi in krvave državljanske vojne, ki se končajo jeseni l. 1925 z vesoljnim potopom. Vseh pet delov sveta bo uničenih.

— **Ameriški profesor v Beogradu.** V Beograd je prišel g. Aleksander Kann, profesor slavistike v San Francisco. G. Kann se sestane z vodilnimi političari vladnih skupin in opozicije. V petek je posetil ministra prosvete g. St. Radića.

— **Iz zdravniških krogov** nam pišejo: Vsakdanji življenjski promet po cestah in ulicah vsakega velikega mesta je neizogiben; javne oblasti pa skušajo hruš in truš kotlikar močje ublažiti, kar je gotovo v interesu osebnosti bolnega prebivalstva, ki potrebuje v težkih urah svojega trpljenja miru. Nerazumljivo pa je, zakaj se pusti po nepotrebnem vzdrževati prebivalstvo Ljubljane, sosebno pa bolnike in duševne delavce z neprestanim, skrajno neprijetnim in živce vzmetrajajočim brljanjem prodajalcev premoga po ulicah. Ta grda razvada se je utihotapila pri nas in zavzema vedno večje dimenzije, da smo zdravniški primorani apelirati na merodajne kroge, naj naredijo tej razvadi enkrat za vselej konec.

— **Premogariji** naj prodajajo svoj premog kakor drugi trgovci v svojih lokalih, stranke pa naj tam izvršujejo svoja naročila. Naročeni premog se naj dostavlja po dvakrat na dan ob določeni uri strankam, stranke pa naj pravočasno naznanijo svoja naročila, da bo prodajalec premoga skupno od hiše do hiše dostavljal premog. Pri vozu morata biti dve osebi, da ne bo konj brez nadzorstva. Briljanje pa se naj policijsko prepove. Vse obdnstvo bo gotovo ta ukrep pozdravljalo.

— **Novi pravilnik za ogledovanje klav.** nih živali in mesa. Obdnstvo, zlasti mesarji, se opozarjajo na novi pravilnik o ogledovanju klavnih živali in mesa, izdan od ministrstva za kmetijstvo in vođe. Po tem pravilniku je dovoljeno pošiljati meso v notranjosti države iz enega kraja v drugo samo, če je krilo od pristojnega živinodržavnika, ki potrdilom, v katerem se potrjuje, da navedeno meso izvira od živali, ki so bile pred in po zakolu po predpisu ogledane in za zdrave spoznane. Zaklana goveda smejo biti razsekana največ na štiri dele, manjše živali pa na dve polovici. Meso mora biti tudi po predpisih žigosano in v namembnem kraju zopet pregledano. Nežigosano ali proti zgorajšnjim predpisom opremljeno meso se zapleni in uniči odnosa no proda na javni dražbi, če se ugotovi, da je zdravo. Z zdravstvenim potrdilom pristojnega uradnega veterinarja morajo biti odsej opremljene tudi vse pošiljke mesnih izdelkov, kakor klobase, salame, mesne konzerve itd.

— **Beseda o štedenju.** Iz uradniških krogov nam pišejo: V listih je bilo te dni govora o štedenju. Lepa stvar je to, štedenje namreč, manjka pa nam svetovalca, kako bi se ta stvar dala praktično uvesti, ker časi čudežev so minili. Ako imate na razpolago kakega modreca, na dan z njim, da nam razlasi, na kak način naj začnemo štediti, posebno mi nižji uradniki s plačami, s katerimi itak komaj živimo. Recimo, da ima nekdo mesečno plačo Din 1500.— do 2000.—, kar odgovarja približno 140 do 180 zlatim predvojnimi dinarjem ali kronam.

— **Pred vojno** se je s tem zneskom dalo živeti in v hranilnici se je nabral v par letih precej lep kupček kron. Pa poskusite danes kaj prihraniti, posebno kjer je družina in otroci in mora moč plačevati še stanovanje, ki je danes tako drago, kakor ni bilo nikdar. Pred vojno se je dobilo čedno stanovanje za 30 do 40 K mesečno. Poskusite danes dobiti večje stanovanje za 300 do 400 dinarjev; jaz vsaj ga ne dobim. Si navadna sobica stane najmanj 300 dinarjev mesečno, pa brez kakih ugodnosti brez razsvetljave, kurjave in postrežbe. Kle je hrana, obleka, obutev in kulturne potrebe, dalje davki, dohodnina itd., prispevki za boln. biagajno, penzijski zavod itd. In pri vsem tem pravilo, naj štedimo. Za božjo voljo vendar, kako pa? Država naj štedi, am le glavni krivec, ki razmetava davčni denar, seveda mi pa naj garamo, stradamo in nosimo zadnje solde lepo ponižno zopet na davkarjo... Državne uradnike penzijskino v najboljših letih in jim nakazujejo pokojnine. Samo en primer: Poznam uradnika, ki je bil upokojen po 15 službenih letih; prejema 1250 Din penzije mesečno, star je dobrih 40 let. Gospoda, ali bi ne mogel mož še dalje opravljati svoj posel? Seveda, sedaj prejema eden penzijo, drugi pa je na njegovo mesto nastavljen, ki prejema tudi 1500 Din mesečno, torej dvojna plača, ki bi je ne bilo treba. Takih slučajev je nebroj v državi, ni čuda potem, da gre proračun v milijarde, mi drugi, nedržavni činovniki, delavci in delavni kmetijski stan pa plačati, pa magari, da moraš sukno prodati in plačati, ako ne, pa rubežen, ker slovenska davkarja ne vpraša, ali imaš ali nimaš, temveč s silo vzame. Pa še nekaj! Takle penzijskino ni potem veled nezaposlenja iščijo privatne službe, seveda za primerno plačo, ki je nižja od zahtev privatnega uradništva, za par tisoč kron manj; seveda podjetnik potem raje vzame kakega, ki stavi manjše zahteve in odsluži onega z večjimi. Zato imate danes celo armado brezposelnega trgovskega in industrijskega uradništva. Živeti je pa treba, zato danes vsak le gleda, da pride do kruha, pa magari le za par kovačev dnevno. Životari se, ker se mora, drugače ne pogini okroma živiti sa-

momor. Prav pišete, da veselica se vrta za veselico in da je za take stvari vedno denarja dovolj. Resnična uganka, kje in od kod toliko potratnost in toliko denarja. Uganka tudi, da nekateri delajo z denarjem kot svinja z mehkom, dočim drugi niti toliko ne premore, da bi si kupil kako publikacijo ali knjigo, dasi dela in vleče v petek in svetek. Tak je položaj našega uradništva, ki ga na eni strani država izkorišča, kar se da, na drugi strani pa ga gleda kot neobdigrateba in mu ne nudi nobene opore, najmanj pa v socialnem oziru. Kot državljana ga pozna le takrat, kadar treba na orožne vaje, pa še takrat se uniformiraj sam in prinesi denarja kup seboj, če hočeš živeti človeka dostojno življenje, če ga nimaš, pa... Uradnik.

— **Ruski begunci** se v smislu razpisa ministrstva notranjih del Pov. D. Z. br. 13.778 z dne 2. novembra 1925 opozarjajo, da jim je prepovedano potovanje iz kraja v kraj brez dovoljenja lokalnega oblasti. — Tako dovoljenja jim bodo po stvarno dokazani potrebi izdajala policijska oblastva (policijski ravnatelj v Ljubljani ali srezki poglavarji) za dobo 8 dni, za daljšo dobo pa le, ako dokažejo, da jim je na mestu, kamor hočejo odpotovati, zagotovljeno zaposlenje.

— **Smrtna kosa.** Včeraj je po daljšem bolehanju umrl g. Anton Reissner, hšni posestnik in bivši krojaški mojster. Pokojnik je bil nemškega mišljenja in je v tem duhu vzgojil tudi svojo rodbino. Sicer pa je bil mož poštenjak, ki je živel samo svojemu poklicu in svoji rodbini, v politiko pa se n vmešaval. Bil je ugleden in soliden obrtnik, ki je užival splošen ugled in spoštovanje. Pogreb bo v torek ob pol 16. z Resljeve ceste k Sv. Križu. Bodi mu ohranjen blag spomin! — V visoki starosti 84 let je v soboto v Večah umrl g. J. Luha star, bivši tornirski stekla. Pokojnik je bil svoje dni v Večah znana in spoštovana oseba. V krogih, ki so ga poznali, je užival ugled in uvaževanje. Pogreb bo v torek ob 15. na pokopališču v Polju. Blao mu spomin!

— **Skok pod vlak.** V soboto je pri Zagrebu skočila pod vlak 18letna Magdalena Simonić, ki je bila ločena od svojega moža. Vzrok samomora ni povsem znan.

Iz Ljubljane

— **Volitve v Svet slušateljev ljubljanske univerze.** V soboto so se vršile na univerzi volitve v Svet slušateljev ljubljanske univerze. Volitve so trajale od 12.15 ter so bile zaključene okoli 19. Zmagala je lista delovne omladine, ki je dobila absolutno večino. Skupno delovne omladine so tvorili jugoslovensko orijentirani akademiki — akad. društva »Jadrana«, »Triglava«, »Slovenski jug« in »Orjuna«. Struktini je bil zaključen okoli 19.30, izid volitev pa je ob 20. razglasil predsednik volilne komisije, je filozof Odon Planinšek. Rezultat je bil sledeč: Lista delovne omladine (»Jadrana«, »Triglava«, »Slov. Jug«, »Orjuna« in del neorganiziranih), je dobila 463, to je 52 odstotkov vseh volitev. Lista katoliških akademikov je dobila 250 glasov (28 odstotkov), neodvisna sindikalna lista (klub študentov marxistov, »Njiva«, blok levih in del neorganiziranih) pa 174 glasov (to je 20 odstotkov). Vsega skupaj je glasovalo 887 akademikov. Na podlagi izida volitev so bili mandati razdeljeni tako-le: predsednik Viktor Maček (»Jadrana«), podpredsednik Ciril Golouh (»Triglava«), tajnik I. Frido Pogačnik (»Zarja«), tajnik II. Mate Priamus (»Jadrana«), blagajnik Vinko Kuljiš (neorganizirani), arhivar Joža Likovič (»Danica«), odbornik Ljubo Jurkovič (»Slov. Jug«), revizorji: Odon Planinšek (»Triglava«), Fran Bizjak (»Danica« in Dolfe Schauer (»Jadrana«). — O pomenu teh volitev govorimo na drugem mestu.

— **Sobotne demonstracije** proti Radiću so uprizorili, kakor znano, klerikali. Pred kolodvorom se stalo več bogoslovcev, ki so imeli okrog sebe množico visokošolskih in srednješolskih dijakov. Prišli so očividno »sprejemati« Radića. Klerikali so po sprejemu še demonstrirali po mestu in so se po končanih demonstracijah odpravili v smeri proti »Ljudskemu domu«, kjer je, kakor znano, klerikalno taborišče.

— **V soboto 21. t. m.** se je poročil g. Luce Koritzky, bančni ravnatelj, z gđ. Ve ro Furian.

— **Novinarska koncertna akademija.** Na praznik narodnega ujedinitja dne 1. decembra priredi jugoslovensko novinarsko združenje v veliki dvorani »Uniona« svoje tradicionalno koncertno akademijo, pri kateri sodelujejo naša najboljša pevska društva »Ljubljanski Zvon«, »Ljubljana«, Glasbena Matica, »Slavica« ter Orkestralno društvo Glasbene Matice, ki buja s svojimi nastopi v naši javnosti splošno pozornost. Reputacija teh društev je najboljša jamstvo, da bo novinarska koncertna akademija v vseh ozihrh prvovrstna prireditve. Koncertov v tako velikem obsegu in s tako bogatim sporedom Ljubljana sploh ne pozna in zato je vsakoletna novinarska prireditve, ki je obenem proslava narodnega praznika, tem večjega pomena. Po koncertu bo družabni večer, na katerem sodeluje godba dravske divizije. Opozarjamo obdnstvo na to zanimivo prireditve, ki bo gotovo zadovoljila tako ljubitelje glasbe kakor tudi nepriljubljene »zabavo in razvedrila.

— **Vpokojitev.** Profesor vernauka na mestni ženski realni gimnaziji v Ljubljani g. Janko Miškar je bil na svojo prošnjo stalno upokojen. Njegovo mesto je že razpisano. Nadejalno se, da dobi g. Miškar vrednega, koncilijantnega, taknega in tolerantnega naslednika.

— **Podporno društvo slepih** nam sporoča: Naše društvo praznuje tekoči mesec majhen jubilej. Fe dni poteka namreč pol let, odkar smo si mi slepi ustnovili svoje podporno društvo. Čutimo se dolžne, da se vsem, ki so se nas tekom petih let spomnili s kakim darom, kar najiskreneje za hvajamo in jih prosimo, da obdrža še nadalje svojo naklonjenost napram slepih. — Odbor

Grozen umor v Medvodah

Tragedija nezakonske matere — Kdo je morilec?

Medvode, 23. nov.

Mirno vas Medvode je v soboto zvečer razburil grozen zločin, ki je bil izvršen nad mladi mdekletom v soboto popoldne. V soboto in nedeljo je bil ves dan predmet govoricam bestialni umor hčerke posestnika Kopača iz Vaš pri Medvodah. O zločinu samem smo tekom današnjega dne prešli sledeče podrobnosti.

V soboto zvečer okoli 20. se je iz Ljubljane pripeljala domov v Vaše starejša hčerka posestnika Kopača. Ker ni našla svoje 25letne sestre Angelice doma, je vprašala očeta, kje da je. Oče, ki je star 66 let ter leži težko bolan doma, je na hčerkin vprašanje odvrnil, da je šla pač najbrž k sosedu in da naj vpraša tam za njo. Starejša hčerka je na to poizvedovala za svojo sestro in ker jo le ni našla, se je porodila v njej zla slutnja in to tembolj, ker je bila Angelica noseča. Preiskala je vsak kotiček v hiši, nato pa skočila v hlev. Vrata živalskega hleva so bila priprta in so se le s težavo dala odpreti. Ko je starejša sestra vrata odprla, je skozi odprto nenadoma opazila, da moli ven proti vratom ženska roka. Prestrašena hčerka je skočila, kriknila na pomoč in nato pozvala sosedo. Ko so prihiteli bližnji sosedje in z lučjo v roki stopili v hlev, se jim je nudil grozen prizor. Hčerka posestnika Kopača je ležala mrtva in vsa okrvavljena na tleh. Glavo je imela popolnoma razbito tako, da jo ni bilo spoznati. Poleg nje je ležal težak in okrvavljen kij, ki se običajno rabi za cepljenje drv. Nesrečno dekle je bilo seveda mrtvo.

Dogodek se je bliskoma raznesel po Medvodah in okolici in še isto uro

so bili obveščeni orožniki. Na kraj zločina je takoj prispela patrulja orožnikov, ki je vsakomur zabranila dostop v hišo in zavarovala prostor pred došleci. Zločin je bil takoj javljen v Ljubljano, od koder je odšla včeraj sodna komisija na kraj zločina. Sodna komisija je obstojala iz državnega pravdnika Lavrenčaka, preiskovalnega sodnika dr. Kravine, zdravnika dr. Čremošnika in še enega zdravnika tukašnje bolnice ter kriminalnega uradnika g. Zajdelca. Potem, ko je komisija ugotovila vse podrobnosti, je bila popoldne izvršena obdukcija trupla nesrečne Angelice Kopač. Obdukcija trupla je ugotovila, da je bila Kopačeva v 8. mesecu nosečnost. Ugotovilo se je tudi, da je bilo dekle ženskega spola in normalno razvito. Nesrečno dekle je dobilo s kijem več udarcev po glavi tako, da se njih število niti ni moglo ugotoviti. Glava je bila naravnost strahovito razmesarjena. Preiskava je tudi ugotovila, da je moral biti umor izvršen med 18. in 20. uro.

Oblasti so takoj ukrenile vse potrebne korake, da izsledijo ubijalca dekleta. Z ozirom na potek preiskave za danes še ne moremo podati javnosti nikakih podrobnosti o zločinu, upati pa je, da bo misteriozen zločin razčiščen že prihodnje dni.

Pokojna Angelica Kopač je stara komaj 25 let. Bilo je pridno, v ostalem precej temperamentno dekle, lepe in zastavne rasti ter simpatične zunanosti. Tragična njena smrt je vzbudila povsod globoko sočutje. — O nadaljem poteku preiskave in o zločinu samem poročamo v prihodnjih številkah obširneje.

velike povodnji. Defekt je bil odstranjen proti 10. uri, na kar je luč zopet zasvetila.

— **Hmelj.** (52. poročilo.) Hmelj. društvo za Slovenijo v Zalecu, Zalec, Č. S. R. 20. 11. 1925. Dnevni promet 40—50 bal, razpoloženje zelo čvrsto, cene nespremenjene — od 4600 do 4850 č. K za 50 kg. Vsa zaloga znaša še približno 12.000 stotov po 50 kg.

Iz Maribora

— **Repertoire Narodnega gledališa v Mariboru.** Ponedeljek dne 23. novembra. Zaprti. Torek dne 24. novembra ob 20. uri »Prababica«. Ab. C. Repriža.

— **Vesela vdova v mariborskem gledališču.** V najkrajšem času pride na oder ta Loharjeva opereta, ki je imela največji uspeh med vsemi operetami, kar jih je kdaj bilo. Krasna godba, zabavno dejanje ter prvovrstna oprema in režija bodo gotovo pripomogli, da bo tudi v Mariboru uspeša kar najslajšijesje.

— **M Poskušeni sasamor.** V četrtek popoldne je neki vojak opazil, da skuša neki moški zlesti preko ograje drž. mesto in se vreči v vodo. Vojak je neznanca v zadnjem hipu zagrabil za nogo in mu preprečil skok v vodo. Vzrok poskušene samomora neznanca ni znan.

Iz Trbovelj

— **Trboveljska občina se trudi na vsi kriplje,** da bi prešla izplačilo neposrednih davkov po fin. delegaciji v Ljubljani, toda njen trud je zastoj. Finančna delegacija se izgovarja, da ima pregledati le nakazila in izvršiti izplačila, med tem ko ima porazdeliti neposredne davke na posame avtonomne zastope davčni urad v Laškem. Le ta pa se ne zane kljub temu, da so vsi zapadli davki z vplačili kriti, ker poravnava TPD kot največji davkoplačevalec sproti svoje obveznosti. Težko je najti besede, ki bi dovoljno ošibala tako postopanje.

— **Bratavska skladišna v Trboveljah** je v imenu 12.000 zavarovanih delavcev in družinskih članov na svoji šli 16. t. m. najodločnejše protestirala proti odloki Zdravniške zbornice v Ljubljani in zahtevala, da se dr. Baumgartnu zopet prizna pravica izvrševanja zdravniške prakse do restitve njegove prošnje za podelitev državljanstva. Resolucija je bila poslana notranjemu ministru in pokrepljena z zakonskimi doležbami.

— **Volitve v trboveljski občini** so že razpisane in se bodo vršile 28. marca prihodnjega leta. Volišč je vsega skupaj 9, voliti pa je 37 odbornikov in namestnikov.

— **Novi gerentski svet** se bo sestel v ponedeljek 23. t. m. k svoji prvi seji.

— **razširjenost** mostu preko Trboveljske na Kodi je v polnem teku.

— **Novo občinsko tehnično** s pripadajočo škaro po pričeli graditi v Hrastniku.

— **Pri prometu z obveznicami** vojne škode je priporočati skrajno opreznost, ker so se pojavili falzifikati.

— **Pevsko društvo »Zvon« v Trboveljah** se zahvaljuje vsem bratskim pevskim društvom, ki so sodelovali na jubilejnem koncertu ob priliki njegove 30-letnice, ter vsem društvom, ki so poslala svoje deputacije ali pisemne čestitke.

Po svetu

— **Ukročni osel.** Potom elektrike je rešil neki ameriški kmetovalec v Jowi star problem, kako spraviti do funkcioniranja voz, v katerega sta vprežena konj in osel. Ako udariš konja z bičem, zdviga, ako tepeš osla ali mulo, smatra udarce za šalo in je še bolj svojeglav in odporn. Omenjeni kmetovalec je napeljal ob oslovih vpregi h kovinastima ploščama po žicah električni tok s svojega sodišča na voz. Pravi: kakor hitro spustim električni tok, dobi osel toliko energije, kakršne nikdar ne kaže noben konj. Osel ima sicer malo zmogene oči, dela pa bolj, kakor vsak konj.

Gospodarstvo

Univ. prof. dr. Fr. Eller.

Naša dohodninska lestvica

(Konec.)

Usoda predloga iz leta 1923. je znana. Romal je enostavno v koš fin. ministrstva, vžle temu, da je onega leta problem dohodninske lestvice bil dobivati že resnejše lice. Iz tega sklepam, da bi se tudi morebitnim starejšim predlogom ne bilo godilo dosti bolje in se samo še vprašujem, kje so tačas bili vsi drugi poklicni činitelji in kako so delegatovo akcijo podpirali, da je tako žalostno propadla. Pa naj bo že stvar, kakršna hoče, toliko stoji, da bi bil g. delegat samolatan reformo na osnovi »revolucijske prave« mogel izvesti k večjemu v enem kratkem razdobju od prejšnjega (nov. 1918.) do konca februarja 1919. Da so nam tiste dni rojile po glavi vse težje in neprijetnejše skrbi nego davčne lestvice, pa je itak vsakomur v spominu, kdor je takrat z javno upravo imel kaj posla. Kdo je v tistih zmedenih dneh pri nas o usodi kroge sploh kaj zanesljivo vedel? Bili smo večinoma optimisti, upali smo na skorajšnji znatni porast kurza, oziroma na ugodno zamenjavo, če že ne al pari, pa vsaj v razmerju, ki ne bo izpod omega, v katerem so Italijani zamenjali svoje krome. Vrbu vsega je, kakor že omenjeno, vrednost našega denarja nevrzdržno padala. Čim je prišlo do izvesne stabilnosti, pa je itak nastopil tudi že g. delegat s svojim predlogom in storil torej svojo dolžnost v polni meri na način, ki je bil edino korekten. Spriču teh dejstev se mi vidi skrajno nepravilno govoriti o »krivdi« fin. delegacije in jo valiti na rame našemu posameznemu funkcionarju. Če je tu bilo res kaj krivde vmes, jo bomo že morali vzeti na skupno grbo vsi, vse slovensko občinstvo, prav tako, kakor se pri marsikaterih drugih, neprimerno važnejših stvarih, smo jih v oni dobi tudi prezrili ali zavrgli.

3. Ako pa se že za vsako ceno morajo naši konkretni krivci, bi jih jaz iskal vse drugod, nego jih išče g. ing. Šuklje. Krivca sta dva. Prvi je vsesokoli fin. ministrstvo, pa ne morda za to, ker se protivi rešitvi po administrativnem potu in se torej oboleva naši fin. delegaciji uporabo relacije 1:1 enostavno zaukazal. Takega navodila po vsem, kar sem povedal, tudi fin. ministrstvo ne more in ne sme izdati, ako ne preloži svojih kompetenc in ravnanj protustavno. Pač pa vidim krivdo v tem, da je ministrstvo delegatovo predlog iz leta 1923, ki je bil gotovo obrazložen in podprt, kratkoročno zavrglo, da ga pri sestavi nartov za fin. zakone ni najmanj upoštevalo niti ni, vsaj kolikor je meni znano, o tem obvestilo narodnih poslancev. In drugi krivci? Če za g. ing. Šuklje nismo imeli, ga bom pa jaz. Drugi krivci je naš parlament, ki se mu do danes ni posrečilo izvesti potrebno izpremembo v besedi in zakona. Zakaj se ni posrečilo, o tem razpravljati ni mogoče. Imam pa viti, da se stvar v finančnem odboru in v zbornici ni zasledovala s tisto pozornostjo ter odločnostjo, ki jo, kakor vsi vidimo, dejansko zasluži. Če bi se je polovica ene vstranosti in gorečnosti, s katero se naskakuje naša fin. delegacija, uporabila na pravem kraju in ob pravem času in bi se boj vodil s praviimi argumenti, ne pa z demagoškimi publicami, mislim, da uspeh ne bi mogel izostati. Hic Rhodus, hic salta! Kaj nam za Boga koristi vse to prerkanje s fin. delegacijo, ki ne more sama v bistvu ničesar preurediti, pač pa lahko mnogo pomaga, da pride stvar na pristojno mesto v dober tir? Ali bi ne bilo stokrat pametneje, da se vsi poklicni činitelji sporazumejo za skupen, koncentriran nastop? Šta vendar g. delegata Šavniko poznam kot razumnega in pravičnega moža, ki je gotovo pripravljeno storiti vse, da se fin. ministrstvo ne vendar prepriča o nevrzdržnosti sedanjega položaja in predlaga parlamentu rešitev, s katero bodo tudi davčni zavezanec mogli biti zadovoljni. To je moje osebno mnenje.

Upam, da mi ni treba še posebej zatrjevati, da nisem teh vrst obavljal morda po kakem naročilu, ampak da pišem povsem iz svojega nagiba, ker mi je pač način, kako se to važno vprašanje obravnava, prišel že presedati in je pri topovskem ognju na fin. delegacijo tudi na mojo, sicer docela neprizadeto osebo padlo nekaj granatnih drobovc. Če sem govoril v prilog g. delegatu Šavniku, sem govoril edino in zoli zato, ker proučivši objektivno vsa odločna dejstva nisem drugače mogel. Pričakujem nadalje, da ne bo g. ing. Šuklje nikot kot g. delegata tudi mene grajal, da sem se s svojimi poslušalci zakasnil. Imam pamet navado, da se pri svojih odgovorih, zlasti pismenih, ne držim kakor on pregovora: Bis, qui cito, ampak rajši pregovora: Festina lente, ki ima takisto svoje dobre strani. Naposled še izjavljam, da je to moja zedinjena beseda v stvari in da se ne namerjavam spuščati z nikomur v nobene nadaljnjie polemike.

— Stanje Narodne banke dne 15. novembra (v oklepaju razlika v primeru s stanjem dne 8. novembra). Aktivna: kovinska podlaga 486,6 (—9,0), posojila 1.245,6 (7,4), račun za odkup kromskih novčanic 1.188,3, račun začasne razmenjave 268,3, državni dolgoročni 2.966,3, vrednost državnih domov in staviljenh za izdajanje novčanic 2.138,3, saldo raznih računov 985,3 (—560), skupaj 9.377,1. Pasiva: od glavnice izplačano 28,0, rezervni fond 6,4, novčaniice v oktobru 6.072,9 (—64,3), državni račun začasne razmenjave 368,3, državne terjatve po raznih računih 84,6 (+34,3), razne obveznosti 603,6 (—27,7), državne terjatve za sestavljen domene 2.138,3, ali za kupovanje zlata za glavni in fond 74,7 — skupaj 9.377,1.

— Romunska narodna banka je svoj kapital od 12 na 100 milijonov lejev

potom emisije 176.000 delnic po 500 lejev nominalno. 36.000 delnic določeno posejani delničarji, in sicer 3 nove za vsaki 2 stari.

— Sezonski krediti Narodne banke. Narodna banka je sklenila podaljšati zapadle kredite izvoznikarjem za nadalje tri mesece. Oni izvoznikarji, ki reflektirajo na podaljšanje, naj vložijo pri Narodni banki prečnjno.

— Velesejem v Parizu. Predsedstvo pariskega velesejma, ki se vrši vsako leto mesec v maja v Parizu, se je obrnilo na naše poslanstvo v Parizu s prošnjo, da pozove naše trgovske in industrijske kroge, da se v čimvečjem številu udeležijo velesejma, ki se bo vršil drugo leto maja meseca in na katerem bodo sodelovala tudi mnoga inozemska, zlasti industrijska podjetja. Ministrstvo inostranih del prosi Zbornico za trgovino, obrt in industrijo, da o gornji prireditvi obvesti vse interese, obenem pa opozarja, da se morajo tvrdice, ki hočejo na sejm razstaviti svoje izdelke, čimprej prijaviti.

— III. Južno-ameriški kongres železnic. Na II. južno-ameriški kongresu železnic, ki se je vršil septembra meseca leta 1923 v Rio de Janeiro, se je določil sedež III. kongresa v Santiagu de Chile. Po pravilniku se morajo vršiti kongresi vsako peto leto, da se vnaprej zbere material, znanstveno proučevanja in vse, kar je za kongres potrebno. S tem v zvezi je sklenila republika Chile prirediti splošno železniško razstavo, na kateri bi se naj pokazalo razvoj in napredek železnice v državi in inozemstvu. Ministrstvo gradnje, trgovine in saobračaja v Chile je izdalo topogledno sledeča navodila: 1. v drugi polovici septembra 1927 se vrši v Santiagu de Chile III. južno-ameriški kongres železnic. 2. Sklenilo se je, da se istočasno priredi v tem mestu splošno železniška razstava. 3. Chilska narodna komisija južno-ameriškega kongresa železnic bo izvršila v Santiagu vse priprave za kongres. 4. Razstavo bo organiziral poseben odbor, v katerem bodo zastopani strokovnjaki in prizadeta oblastva. Kongres se bo otvoril 15. septembra, razstava pa 17. septembra 1927.

— Rumunija in ruski lesni izvoz. V rumunskih gospodarstvih krogi povzroča naraščanje lesnega izvoza iz Rusije veliko vznemirjenje. Rumunsko časopisje opozarja na to, da dosedanja tržišča za rumunski les, Egipt, Malo Azijo in Perzijo že obvladuje Rusija. Zato se poziva vlada, naj podvzame trgovskopolitične mere proti ruski konkurenci. Trgovska in obrtniška zbornica v Galacu na merava predlagati vladi popolno odpravo izvoznih pristojbin za les in sploh za kmetijske pridelke.

— Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 24. novembra t. l. ponudbo 1 verige (16 m dolge), za dobavo 500 m nosilnih optri; do 2. novembra t. l. ponudbo za dobavo žebeljev in trefinov; do 4. decembra t. l. za dobavo bakrenih cevi. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direkcije. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 21. decembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave raznega železniškega materiala za gornji ustroj; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave ca. 15.000 vijakov, glede dobave železa za avtovarenje ter glede dobave desk. Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

— Prodaja stare vojaške opreme. Dne 15. decembra t. l. se vrši pri Upravi Odečka 2. Zavoda za Izrado Vojne Odeče v Slavonskem Brodu licitacija glede prodaje stare vojaške opreme. Predmetni oglaš je z natančnejšimi podatki v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

— Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 27. novembra t. l. 5000 kg bazičnega martinovega plovnega jezikle ter dobavo raznega mehkega lesa, do 2. decembra t. l. ponudbo za dobavo žične vrvi ter za dobavo 3240 kg drogrov iz modrine. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direkcije. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 15. decembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave 5000 kg bombaža za ležišča in 500 kg lanenih krp za politiranje. — Dne 16. decembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave raznega železnega materiala (žebli za tračnice, spojni vijaki in Grover-kolute). — Predmetni oglaš z natančnejšimi podatki so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

— Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 24. t. m. ponudbe za dobavo cevniht ščetk, za dobavo sestavnih delov za helioforke, za dobavo 250 kg trtne vrvice ter za dobavo 600 kg mangan-kita. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direkcije. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 12. decembra pri direkciji pomorskega prometa v Splitu glede dobave 400 sodov petroleja; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave električnega materiala; 14. decembra pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave maslinih plošč 13. decembra pa glede dobave okrog 700.000 komadov podložnic in procepkov; 17. decembra pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 20.000 kg bombaža za čiščenje lokomotiv, 18. decembra pa glede dobave vodovodnega materiala, porcelanastih delov za strnišča in zaščitnih košar za Pintech. Predmetni oglaš so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled. — Direkcija Državnih železnic v Ljubljani obvešča Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, da se licitacija glede dobave 37.450 komadov zavornjakov ne bo vršila ker se bo lista radi izpremembe množnih posameznih vrst odklona na novo razpisala.

Zimski prebivalci gora

Ko pokrije snežena odeja vrhove naših planin, se nam dozdeva, da je v tem trenutku tudi vse zaspalo in da v gorah ni več življenja. Zdi se nam nemogoče, da bi v tem večnem snegu, v tej dolgotrajni zimi ostalo kaj živega, kajti vsem prebivalcem gor je dana vendar prilika, da si poiščejo ugodnejša mesta za prebivanje. In vendar jih je mnogo, ki ljubijo goro in so pripravljeni žrtvovati za njo tudi življenje. Kaj neki jih veže. Ali svež zrak, ali kaka posebna hrana, ali prijetna solčna toplota, ki se par ur dnevnega razliva po gorskih grebenih, dočim so uživajo pokrite z gosto meglo. Stvarnica narava jih je prikrčila za gorsko življenje.

Ako hodimo po zimi po planinah, posebno v svežem na novo zapadlem snegu, opazimo nebroj sledi, odkisov nog različnih živali, in če smo mirni in pazljivi, vidimo razne gorske prebivalce in lahko opazujemo njihovo žitje.

Največ sledi najdemo navadno od planinskih zajcev, ki je prav redko posetijo dolino. Matič narava jim je dala za zimo bel kožišček in sicer zato, da jih njihovih sovražnikov ne opazijo, ko tekajo po snegu, ali pa, ko leže in spe, stisnjeni za kako skalo, ali pri grmičju. Pa tudi s širokimi šapkami jih je narava obdarovala in sicer zato, da lažje skačejo po snegu, da se ne vdirajo pregloboko v sneg. Od česa neki žive, ko je vse pod snegom? Kdor je opazoval, kam vodijo sledi, je kmalu opazil, kam hodijo zajci po živju. Ob planinskih kočah je navadno kako zavetje, pod kako lopo, pod kako skalo, kjer ni snega ali pa štrli iz nizkega poprha suha trava, ki jim je prav, dobrodošča. Prav radi posejajo strna pobočja, kjer je zdrknil sneg in kjer najdejo vedno dovolj hrane. V dolgih zimskih večerih se smidejo belokožuh ob kakem grmičju, ki moli veje iz trdega zamrznjenega plazu in grmičjo pošteno ogledajo; ne samo kožo, celo vejice poščepljejo. Dobrodošli pa so tudi telohovci popki in mladi luphi, ki prvi po žene v solčastih rebrih ob kaki gori studenčki. Dočim je sneg na večini pravčasno zapustila visoke gorske lege, se krivorože divje koze kar ne morejo ločiti od svoje prave domovine. Starejši gospodje so sicer po večini odšli v nižje ležeče gozdove, v kako peševje, mladina s skrbnimi materami pa je ostala precej visoko. Kadar močno sneži in goni veter po vrhovih čujnaste megle, takrat stoji družinice divjih koz v kakih zjavkah ali lopah. Čim pa je nehalo snežiti, jo mahnejo takoj na pašo, ki jo navadno dokaj lažje najdejo v pečinah kakor pa srne nizko v gozdovih, iz skal kmalu zdrkne sneg in se pokaže suha trava; v mnogih krajih pod pečinami sneg sploh ne zamede, dočim leži v gozdovih brez skal vse pod snegom in mora uboga srnjad dolgo kopati, predno pride do zeljenice hrane. Posebno dobrodošča je gamson in srnjak zelena robida. Povsod, kjer raste ta ljudem ne posebno prijetna rastlina, ki se ti pri pohodu skozi gozd zapleta okoli nog in se včasih komaš s silo iz nje izpulsi, je ves sneg prekopan in prežgan. Pa tudi mesta oddrkih plazov divje koze posebno radi posejajo. Zeleni sloč in tudi suhe bičke jih privabijo na omenjene kraje, kjer veselo skačejo in prav to veselje je večkrat celim družinam v pogubo. Brezskrbna, lahkomiselna mladina sproži nov snežen plaz, ki se najprej hvinasto priplazi, nato pa med divjim truščem odnese čez počine vse, kar le doseže. Svarilni pisk koze vodnice je navadno že prekasen, kajti le redko se posreči pravočasno izskočiti iz drvečnega sneženega veletoka. Posebno dobrodošča hrana divjim kozam so debela suha stebila kopriv, ki jih večkrat zasledijo in kopljajo iz snega. Posejajo kaj rade tudi gorske svišči in v visokem snegu razderajo stebre. Nekaj sena pozobjejo, največ pa razmečejo in potepajo. Ker uživajo divje koze v zimi največ suho, trdo hrano, jim je za lažjo prebavo posebno dobrodošča sol, katero jim pokladajo skrbni lovci. V lepem vremenu, naj si bo podnevi ali ponoči, divje koze leže na robovih ali kraj tem v snegu, na prostem. Najbolj se gibljejo med sv. Martinom in sv. Miklavžem, to je čas prska. Zberajo se v velike črede, včasih do 70 skupaj; proti božiču pa se zopet razdele v manjše družinice. Od četveronožcev tuptam po zimi srečamo v naših gorah lisice, ki pa navadno ne ostane dolgo v višinah. Bolj stalna kakor lisica je kuna zlatca, ki biva navadno v visokih gozdovih in nešteto krat posesti grebene in vse prebrska, da zaloti drobno miško, ruševko ali ruševca, ki kaj rada čepita pod kakim oguljenim mecesom ali pa z razprostrtimi peruti počivata sredi snežne pianjave. Posebno dobrodošča pa ji je planinski zajec ali pa suzni jereb, bevka, ali pa skalni jareb kamenca.

Od česa neki žive gorske kokoši in kje bivajo v visokem snegu? Povsod, kjer je zdrknil sneg, ali kjer moli iz snega kaka zelena travica, tam se navadno pasejo ali pa objedajo popje iz snega molečega dreva in grmičevja. Mehki ruševci popki, iz katerih kasneje požene cvet, ki se končno spremene v semenske storže, jim dobro teknejo. Posebno rade jedo abranke gorskih jelč, ki rasto v najvišjih legah gozdne cone približno 1600 m v visoko. Ruševci in tudi snežni jerebi ali kamenice ljubijo bolj skalnat svet; najdemo jih skoraj po vseh naših planinah in sicer vedno v približno enakih množinah, čeprav jih je prav malo odstrelmo, se te lepe pisane ptice ne razmnože. Največ jih uničijo četveronožci in pa ptice roparice.

Ruševci kakor tudi snežni jerebi kaj radi čepo v snegu in se, če jim preti nevarnost od roparic, zarjelo zgloboče v sneg. Nešteto krat pa se dogodi, da pridejo pod trdo snežno skorjo, izpod katere ne najdejo izhoda in poginejo.

Stalni planinski gostje, ki prav redko zapuste planine, so tudi planinski orli. Dočim se kanje, jastrebi in sokoli po večini preselijo, ostanejo orli v gorah in v jan-

To in ono

nih dneh krožijo v snijih višavali, drugače pa posedajo po gorskih grebenih in preže na druge gorske sestanovale. Kaj radi obletavajo v prepade pridrive plazove, kjer večkrat najdejo mrtve divje koze. Prvi, ki so pri ponesrečeni divjadi pa so črni grobarji-krokarji, ki na človeku nepojmljiv način hitro najdejo vsako mrhovino. Ako lovec zastrelj divjad, ki šele čez nekaj časa daleč od strela pogine, so krokarji in njim sorodne gorske kavke prve, ki mu pokažejo zavlečeno divjad. Drugače le redko vidiš krokarja ali gorsko kavko, kakor hitro pa je kaj mrtvega, že so poleg in izvršujejo svoj grobarski posel. Le tupatam v najhujši vihuri posetijo velike jate gorskih kavk doline. Manjše ptice vidimo v zimskih dneh le prav redko na planinah. Edini, ki so stalni izmed gostov v gorah nad 1600 m, so krivokljuni, ki se preletavajo od roba do roba, od drevesa do drevesa, čivkajo friho in odpirajo s svojimi prekrizanimi kljuni storže izlavec. Kadar pa prav prijetno posle zimsko solnce, takrat prilete visoko gori trope liščkov in čizkov, se malo zazibljejo in zažvrzole, nato pa odlete nazaj v dolino v zavetje, kjer moč zime že pojema.

Eno pa bi kmalu pozabili. Nbroj malih, v snegu odsmenjenih tačic nas v najvišjih legah opozarja, da je tudi drobna miška ostala zvesta svoji domovini, visoki gori. Debel sneg, do 2 m visok, leži na grebenih, pod steno pa je kopno in nekaj suhe trave štrli iz zmrlje zemlje. Blizu stene, kjer se prične sneg, se poznajo drobne tačice, ki vodijo nekaj časa po vrhu, do globoke luknje, skopane v sneg. Malo postojimo in drobna miška je smuknila zopet na prekopino in izgnila v skalni razpokli. Od česa neki živi? Gotovo ji primanjkuje sveže hrane in hrani se mora z rezervno hrano, ki jo ima nakopčeno v malih skladiščih v skalnih razpoklinah. Pa tudi v pastirskih kočah je več stanovanj, ki se sprehajajo po suhih tleh v prijetnem zavetju in niso nič boječe. Ko smo včasih pozimi psočali koče in malo zakurili, so prišle miške iz svojih zavetišč v bližino ognjišča in tik pred nami pobirale drobtinice. Metali smo jim na tla skorjice kruha, ki so jih hitro pograbile in odnesle v svoje skrivališče, od koder so se kmalu vračale. Nič se niso bale! Neki zimski hirbolazec je pripovedoval, da je našel sredi trdo zamrznjenega snega miško, ki mu je prihitela k nogam, sedla na čevlji in tako dolgo čepela, da jo je previdno prenesel na nogi do bližnje prekopine, kjer je smuknila v razpoklino. V silo se vse spoprijatelj in tudi strah izgine. Tako se godi stalnim prebivalcem planin, ki nočejo zapustiti svojega doma niti v najhujši zimi.

Stara, pa vedno nova resnica

Pruski kralj Friderik Viljem I. je na svojih spreobitih prav rad govoril s svojimi podložni. Ko je nekoč jahal daleč naokoli, je naletel na nekoga knjigovezca, s katerim se je spustil v pogovor. Povedal mu je, da ima pri berlinskem mestnem sodišču že nekaj let proces, ki se ne more skomčati, ker ima v občinski hiši sovražnik, ki mu odteguje njegovo pravico. Knjigovoz je kralju vse točno razložil in podprl s podrobnoimi. Kralj, ki je sam imel piko na magistratu, je rekel nato: Ti se mi zdiš pameten mož in zato se ti mora pomagati. Ker poznaš gospodarstvo na magistratu tako izborni, mi boš odslej od časa do časa poročal o tem in potem bomo že gospode prišli za tesa. Imenujem te za magistratnega svetnika in odredim vse potrebno, da boš imel sedež in glas v mestni hiši. Knjigovoz Reichard je prišel v mestni svet in se redno udeleževal vseh sej in zborovanj ter pazil na vse poslovanje. Čez dolgo časa ga sreča kralj nekoč na svojem spreobitu in ga ustavi. Povprašal ga je o radoveden, ali mu ima kaj posebnega povedati o delovanju na magistratu. Reichard je bil v zadregi in ni vedel nobene priroba radi slabega gospodarstva na magistratu. Dostavil je kralju, da odkar on sam pripada magistratu, je dobil o poslovanju druge nazore in drugo mnenje. Kralj je odgovoril razjarjen: »Vi ste vsi čeme. Dokler niste sami na vladi, se kregate in prižogujete, kakor hitro pa pridete do vlade, ne delate nič bolje kot drugi... Tako je bilo za časa Friderika Viljema I., slinčno je pa tudi dandanašnji.

Če oče snubi sinovo hčerko

V malem romunskem selu Tisterovce se je redovno odigrala neobičajna rodbinska drama. Komaj 17 letni Rita Marculescu je z močujo tibi svojega 44 letnega očeta. Mladi Marculescu je bil najlpoši fant v vasi in vsa vaška dekleta so tekmovala za njegovo naklonjenost. Toda Marculescu je oddal svoje srce lepi Anici Dimitrie, ki je bila podružno leto starejša od njega, vendar se doslej še ni ogrela za nobenega fanta. Rita Marculescu je bil stalen gost pri Ritini izvoljenke. Z Anico sta se tajno domenila da jo poroči takoj, čim odsliži vojsko! O svojih namenih Rita očetu ni črhnil besede. Oče je bil vdovec in eden najmočnejših seljakov v vasi. Medtem je Anica pregovorila Rito, da naj se preje poroči z njo, češ, da ne more cela tri leta, kolikor znaša vojaški rok, čakati nanj. Mladi Marculescu je nato stopil pred očeta in ga prosil za dovoljenje za poroko, obenem pa, da mu izroči nelemu pripadajoči delež imetja. Očetu sicer ni povedal, katera je njegova hodoča žena, vendar je oče dobro vedel, kam pes taca moli. Zato ni hotel ničesar vedeti o poroki. V nasprotnem slučaju je bil pripravljen sinu ordeči vsako podporo. In ker je vedel, da sin hrepeni za lepo Anico, je sklenil zadevo rešiti na zvit način. Odsel je k Aničinim roditeljem in jih prosil za dekletovo roko. Naravno, da so bili roditelji oveseljeni nad ponudbo imovitega posestnika. Prišle pa je za zakon tudi Anica. Vselej je

zadovoljna je odkel stari Marculescu domov in pri večerji je sinu odkrito priznal, da se poroči z Anico.

Sinu se je zdelo stvar neverjetna. Vzroil je ter odšel k Aničinim roditeljem. Ti so mu prepovedali vstop v hišo, češ da je deklet zaročeno z nelegitim očetom. Riti se je izneverilo tudi deklet, ki je izjavilo da se mora pač pokoriti volji roditeljev in če ne more živeti brez nje, naj se domeni z očetom. Z roko je napravila kretinjo, ki je pomenila mnogo...

Zla misel se je pojavila sinu v glavi. Z jezo v srcu je odšel domov.

Drugače dne popoldne sta oče in sin delala v vinogradu. Oče je med delom vzroil nad sinom, ta je reagiral in razvil se je prepri, tekem katerega je sin z močujo udaril očeta po glavi, rekoč: »Tu imaš za deklet!«

Oče se je zgrudil na tla, stu pa se je javil orožnikom. Težko ranjenega moža so prepeljali v bolnico, kjer pa je po trirurni smrtni borbi umrl.

Sin je pri zasliševanju izjavil, da ga je k umoru očeta napeljala njegova izvoljenka. Orožniki zasledujejo sedaj tudi deklet, ki je pobegnilo.

Izkoriščanje plime in oseke

Ideja izkoriščanja plime in oseke je stara, toda težko izvedljiva. Inž. T. Boček iz Newyorka je priobčil v »Elektrotehničnem Obzoru« o tej stvari zanimivo razpravo. Izkoriščanje plime in oseke predlaga D. P. Cooper na ta način, da se zgradi na obali države Maine v severovzhodnem delu Zedinjenih držav ogromna elektrarna. Avtor tega načrta je eden najboljših strokovnjakov na polju hidroelektrike in računa, da bi imela ta elektrarna 500 tisoč kilovatov pogona. Njegov načrt je zbudil v državi Maine splošno pozornost. Na njegovo inicijativno je državna uprava sprejela zakon, ki prepoveduje izvoz električne energije, pridobljene potom izkoriščanja vodne sile Treba je izposlovati se dovoljenje Kanade za stavbo, zakaj po načrtu bi bila polovica elektrarne na kanadskem ozemlju. Strokovnjaki trdijo, da ni nikjer na svetu tako pripravnega kraja za izkoriščanje plime in oseke, kakor na obali države Maine. Načrt se tiče zaliva Passamaquoddy, ki je zvan po izredno močni plimi in oseki. Na severnem koncu zaliva doseže voda 15—18 m nad gladino najnižje oseke. Ta zaliv nameravajo razdeliti na dva ogromna bazena, ki bi jih morski valovi v času plime napolnili, nakar bi se botonske pregrade zaprele in voda bi v bazenih ostala. Morska voda v zalivu nikoli ne zamrzne, pa tudi plima in oseka se ni izostala, odkar ljudje pomnijo. Elektrarno bodo gradili približno 4 leta.

Ur sevanale!

Če ne verjamete, da eden par
nogavic z Elgom in tnamko
(rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih!
Zato kupite eden par in pre-
pričajte se. Dobivajo se v
prodajalnah. 92-IV

Indijanci in gledališče

Otroci, kakor tudi preprosti ljudje ne razumejo, da dejanje na odru izvajano ni resnično in ako se jim to razlaga, ne razumejo, zakaj se igra, zlasti ako je kaj tragičnega. Taki so tudi Indijanci, kakor je to razvidno iz dogodaka v Argentini, kjer so češki kolonisti priredili predstavo neke igre v prirodi. To je bilo v Pampi Floridi. Indijanci so bili prišli od strani gledat oder ob gozdu in prisostvovati temu, kar se bo godilo na njem. Pripeljali so s seboj svoje žene in otroke, ker je šel med njimi glas, da bo tam ob gozdu nekaj izrednega, nekaj, česar še niso nikdar videli in slišali. Posedli so naokoli in z odprtimi usti gledali predstavo. Niso se mogli načuditi in čestokrat so se razburili, čestokrat smejali ob raznih prizorih. Ko je prišlo v četrtem dejanju vojaštvo, da ustrelj kovača, okoli katerega se giblje dejanje igre, so bili Indijanci vsi iz sebe in ko je počila salva ter se je kovač mrtve zgrudil, so se zgrazali, da se kaj takega dopusti in še bolj so se začudili potem, ko so videli, kako se češki kolonisti mirno vračajo na svoje domove. Obsojali so njihovo postopanje, da se niso zavzeli za kovača in preprečili njegovo usmrtenje. K drugi predstavi je prišlo še več Indijancev. Tudi sedaj se niso razumeli, zakaj je prišlo vojaštvo in ustreljlo kovača. Čehi so jim razlagali, da je to »gledališče«, toda vse zaman. Odsli so v svoje tabore in zmejavali z glavami nad tem, kaj vse počenjajo beli ljudje.

* Žena v orožni dvorani. V Parizu v zadnjem času mlade žene zelo posejajo orožne dvorane, da se jačijo v fizični moči. Obлека tesnega najmodernejšega kratkoročnega kroja, lasje odrezani, v ustih cigarete, v roki orožje. Posebno posejajo rade dvorane za borenje raznovrstne igralke, katere poziva k temu tudi njihov poklic. List, ki poroča o tem, pravi, da so izborne borilke, pozorne na vsak glas svojega učitelja in napredujejo izbornu v vseh tudi najtežjih vajah. Kažejo vzorno disciplino in so pri tem polne prijetnih ženskih grah, veselja in smeha. Pričakovati pa je čez čas tudi nastopa kake razvijane borilke z mečem proti on, ki bi jo razžalila.

* Stanovanjska beda v Angliji. Po službenih podatkih se je stanovanjska beda v Angliji znatno znižala. Pred vojno se je računalo, da zadošča letna zgradba 80.000 hiš za naraščaj ljudstva. Od marca 1924 do marca 1925 se je zgradilo 137.000 hiš, letošnje poletje je bilo postavljenih zopet toliko številu stanovanj. Na Škotskem pa ni nobenega pravega gradbenega gibanja.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 20. zvečer

23. novembra, ponedeljek zaprto.
24. novembra, torek: Za narodov blagor. Red B.

25. novembra, sredo: Ifigenija na Tavridi. Red E.

26. novembra, četrtek: Veronika Deseniška. Red F.

27. novembra, petek zaprto.

28. novembra, sobota, ob 15. pop.: Zimska pravljica, dijaška predstava, znižane cene. Izven.

29. novembra, nedelja ob 15. pop.: Krpan mlajši, mladinska pred. Izven. — Ob 20. zvečer: Zapeljivka. Izven.

Opera.

Začetek ob pol 20. zvečer

23. novembra, ponedeljek zaprto.
24. novembra, torek: Povratek, Favnova noč, Svatovac. Red D.

25. novembra, sredo zaprto.

26. novembra, četrtek zaprto (generalka).

27. novembra, petek: Eva, premijera. Red A.

28. sobota: Don Juan. Red C.

30. novembra, ponedeljek zaprto.

Naš glas

Pod tem skromnim naslovom izhajajo v Trstu glasilo Udruženja slovenskih srednješolcev v Italiji. V uvodniku prve številke »Na poti!« čitamo sledeče programatične odstavke:

»V bratski vzajemnosti naj se razlega naš glas od Zadra, preko Opatije, Kopra, Pazina, Trsta in krškega Krasa, Postojne, Gorice, Tolmina in Idrije! ... Ne glas obupa, glas upa in jasnih misli bodi »Naš glas!« Ne glas sovraštva in disharmonije, glas ljubezni in harmonije bodi »Naš glas!« Ne pojmanja, propadanja, glas izpopolnjevanja, naraščanja in napredka bodi »Naš glas!« Ne slabosti glas, glas moči, energije in zdrave mladosti! ... Ze v prvi številki najdem poleg beletrističnih prispevkov tudi sestavke naučne in dijaškoinformativne vsebine. Jože Bajda piše o Sebičnosti in človeški družbi, postavljajoč se na optimistično življenjsko stališče. Prav miha razglabljanja mladega človeka s precej samostojnim razsodkom! Citira Tolstega, Rousseauja in druge moze, priznava nizkotonost sedanosti, pravi pa na koncu, da se je treba kljub temu povzpeti k življenjski-

mu optimizmu, k stališču trdnih sklepov, odločnih volj in koristnega dela. Isti poročevalec piše o Slovenskih dijaških listih v Julijski Krajini. Prvi je bil »Maj«, ki je izhajal l. 1919. v Trstu iz dijaškega krožka »Prosvete«. Urejevala sta ga K. Kocjančič in S. Škerl. Okrog lista so se zbirali višješolci, nižješolci so ustanovili list »Danica«. »Maj« so litografirali, »Danica« pa kame-notiskali. Istega leta je izhajal v Idriji list »V mladem jutru«, literarno-znanstveno glasilo tamošnje »Dijaške zveze«. Prva 4 leta je izhajal samo v enem pisnem izvodu. Lani se je litografiral v 4050 izvodih. Imel je tudi tri glasbene priloge. Spomlad l. 1922. so izdali tolminski učiteljski »Naše delo«. List je kmalu prenehal. V šolskem letu 1922-23 so idrijski dijaški izdali »Obzor«. List se je odlikoval z lepimi Bambičevimi vinjetami. Urejeval ga je literarni odsek »Dijaškega krožka« v Idriji. Krožek »Zarja«, tudi v Idriji, je izdajal litografirano »Zarjo«. Ko je med obzorovci nastal razpor, so izstopivši člani ustanovili krožek z novim glasilom »Tekmece«. Novembra 1923 je izdal Krožek slovenskega katoliškega dijaštva v Gorici okrožnico za list »Plamene«, ki pa ni izšel. Od vseh teh listov sta danes samo dva pri življenju: »Obzor« in »V mladem jutru«. Poročevalec dostavlja k tem cepljenim silam: »Diferencirajmo se strogo v nazorih, toda diferenciacija naj ne bo izvor sovraštva in neslo-

ge, ampak sila resnega napredka.« K tem listom je treba prišteti »Sočo« v Mariboru in »Timor« v Karlovcu, ki ju izdajajo primorski srednješolci. D. J. piše o ekonomskem položaju dijaštva v Sloveniji. Branimir Dobravski odgovarja na vprašanje Kje naj študiramo? Sledijo nasveti Češkega nekaj smernic o potovanju. Vestnik prinaša polemiko in informativne novice. »Naš glas« izhaja mesečno v Trstu. Druga številka je izšla oktobra meseca. Poročajo nam, da italijanska pošta zavlačuje dostavljanje lista in da ga krajkoma uničuje. V drugi številki nahajamo poročilo o občenem zboru Udruženja slovenskih srednješolcev v Italiji, ki je zanimivo. V debati o programu so ti mladi bojevnik sklenili, da bodi Udruženje napredno s tem, da zavrača vse, kar ovira njihov razvoj in da se otrese konservativizma, narodno s tem, da pojmuje nacionalizem kot plemo, gospodarstvo, kulturo in moralo, demokratično s tem, da ima narod vsjo oblast in da je dolžnost delati za narod. Slede drugi informativni sestavki. V Vestniku najdemo mlikavno poročilo o prosvetnem tečaju, ki se je poletni vršil pod Knom. Dosedanje številke »Našega glasu« so prav pregledno urejane, vsebujejo zanimivo stvarino, lep jezik. Prav veselimo se tega mladega življenja, ki se poraja v Udruženju slovenskih srednješolcev v Italiji in mu želimo, da do-

seže svoje blesteče cilje! Iz malodušnosti naprej k življenju in tvorni moči!
—Zikovec. Eno najidealnejših komornih udruženj, komorni kvartet »Zika« priredi, kakor že javljeno, v ponedeljek dne 23. t. m. v ljubljanski unioński dvorani komoral koncert z lepim, izredno zanimivim sporedom. Dve točki Lhotka in Janaček sta slovanskega izvora, dočim je tretji kvartet Rejerjev op. 109 iz nemške glasbene literature. Tekom par let, odkar so se Zikovec posvetili izključno le koncertnemu delovanju, so svoj ugled in sloves povzdignili na zelo visoko stopnjo, tako, da so vpoštevani in vabljeni k vsem najresnejšim, mednarodnim glasbenim prireditvam. To dokazuje njihova udeležba na festivalih v Nemčiji, in septembra v Benetkah. V Ljubljani je imel koncert Zikovec vedno neko posebno priljubljenost, ni bilo prepričani smo, da bodo ljubitelji njihove umetnosti napolnili dvorano do zadnjega kotička. Občinstvo obveščamo, da je sedežev vseh vrst še dovolj na razpolago in da so v predprodaji v Matični knjigarni v ponedeljek od 8—12 in od 2—6, od 7. ure dalje pa pred koncertno dvorano.

Zrebanje sokolske loterije za Tabor-15. decembra t.l.

Naš preljubi oče, stari oče in tast, gospod
Josip Luhn starejši
bivši tvorničar stekla

je v soboto popoldne v starosti 84 let, previden s svetotajstvi za umirajoče, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb se bo vršil v torek ob treh popoldne iz Vevč k Devici Mariji v Polju.

Vevče, 22. novembra 1925.

Zalujoče rodbine:

Luhn, Avanzini, Parisi.

Zahvala.

Za mnogobrojne izraze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli povodom smrti našega nepozabnega očeta, starega očeta in tasta, gospoda

Luke Breskvarja

za poklonjene vence in cvelje, za nadvse častno udeležbo pri pogrebu osobito lastnikom in zastopnikom tiskarn in stanovskim tovarišem pokojnikovim, gg. pevcem za prelepi tolažbe polni žalostinki, končno vsem, ki so pokojnega spremili na njegovi zadnji poti, se najpriščneje zahvaljujemo.

Ljubljana, dne 21. novembra 1925.

Zalujoči ostali.

Stavbno parcelo
kupim. — Ponudbe pod »Ljubljana ali periferija 4376« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Kolar,
vojaščin prost, z dobri mi: spricvali — išče službo. — Ponudbe pod »Kolar 4395« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Kontoristinja
z večletno prakso, večša vseh pisarniških del — išče primerne službe; najraje v Ljubljani. — Cenj. dopisi pod »Zanesljiva 4388« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Skladiščnik
starejša in dobra moč, iz urjen v mešani stroki — želi premeniti službo. — Ponudbe pod »Dobra moč 4393« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Moj novi cenik znamk
za leto 1926 z 20 stranmi in zraven še 25 raznih romunskih znamk dobite, ako mi pošljete Din 5—

Isidor Steiner,
najstarija trgovina marka Brod n/S. 215-L

Slike za legitimacije
izdeluje najhitreje fotograf HUGON HIBSER, Ljubljana, Valvazorjev trg. 167/L

Hrana!
Buffet univerze »Dvorec« priporoča okusen obed in večerjo za 15 Din dnevno. 163/L

RADIO
aparate in sestavne dele ima v zalogi
FRANC BAR, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje štev. 5

Kratek klavir

črn, dobro ohranjen se ceno proda. Naslov pove upravo »Slovenskega Naroda«. 4461

Slaščičarna
s kavarno v sredini mesta Gorica, dobro dočja se odda v najem. Ponudbe na Narodno knjigarno v Gorici Via Carducci 7. 4466

Družabnik
s kapitalom od 100.000 do 150.000 Din se išče v dobro dočjo manufakturno trgovino. — Dopisi pod »Družabnik/4370« na upr. »Slov. Naroda«.

20.000 Din
posodim podjetju, ki mi preskrbi stalno službo. — Ponudbe pod »Uradnik 4394« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Pletilne stroje

lastnega in najnovejšega patenta

nemškega izdelka, poljubne vrste najfinije kakovosti, kakor tudi navijalne kralčne aparate z vsemi potrebščinami, popolni pouk v pletenju na željo s stanovanjem, popravila in popolna prenovitev starih strojev, nudi in vabi na ogled strojev v lastni zalogi kot najboljšo reklamo in sigurno pridobitev vsakega reflektanta.

Fran Kos v Ljubljani, Židovska ulica štev. 5.
Zastopnik največjih tovarov za Jugoslavijo.

— ČAJ K. I. C. POPOFF —

se zopet dobi v vseh boljših trgovinah

THE TEA

se zopet dobi v vseh boljših trgovinah

Gen. zastop: C. C. Latipak S. C. Zagreb, Vlatka 46-a, telef. 2-73

ARGUS

je naš najboljši domači informacijski zavod ima v vseh mestih zanesljive poverljivke daje informacije o vsem, posebno pa še o imovnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnih oseb — ove informacije so točne, izčrpne in brze se nahaja v vuku Karadžića ul. 11, Beograd — ov telefon je 6-25, a brezplačni nazi. Argus

ROYAL MAIL LINE

Kr. angleška poštna parobrodna linija — Generalno zastopstvo za krs. Ljeto S. H. S. Zagreb, Trg. I. štev. 17.

Redoviti potniški promet:

Hamburg-Cherbourg-Southampton v New York in Kanado

Cherbourg-Liverpool-Southampton v Južno Ameriko.

— Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, Sanpaolo, — — Odprava potnikov v prvem, drugem in tretjem razredu. Kabina tretjega razreda z dvema in štiri posteljama.

Podzastopstva:

Beograd, Karagjorgjeva ulica 91. — Ljubljana, Kolodvorska ulica 28. — Veliki Bečerek, Kralja Aleksandra ul. 4. — Bitolj, Buievod Aleksandra 163. Brzjavni naslov za gori navedena podzastopstva »Royalmailpac«.

Za Beano, Hercegovino, Balmacelo in Crnogoro: Srpska Prometna banka v Sarajevu in Gruzu. Brzjavni naslov: »Prometna banka«.

SPLIT, Dioklecijanova obala 8 — METKOVIĆ, Ivo Veraja.

IV. BRONČIČ & E. REBERNIK
plekarija in ličarja
Ljubljana, Karel Kotnikova ulica (baraka za Ledino)
se priporočata cenj. občinstvu. — Cene zmerne, postrežba točna. Triletna garancija. 161 L

Najnovejši epohalni izum, petrolejska plinska svetiljka
AIDA z Avrova žarnico

200-500 sveč moči. Krasna bela luč. Neznatna poraba petroleja. Sveil kakor elektrika!

se rabi za razsvetljavo prodajalnic, uradov, gostilnic, sol. cerkev, dvorišč, vrtov itd. »AIDA« je prikladna za najmanjše in največje prostore. — Zahtevajte prospekte! Glavno skladišče za SHS ima elektrotehnična firma 157-L

ŠVARC i drug
ZAGREB, Preradovičeva ulica 1
— Išćemo zaupne zastopnike. — Zahtevajte takoj prospekte!

Damska konfekcija in modni salon
T. Kunc, Mestni trg, Pod Tranco
Blagovi in svila v zalogi. Najnižje cene! Prvo vrstno delo!

LOKOMOBILI 26 L

Wolf-Lanz do 600 HP tvorniško novi ali generalno popravljani s tvorniškim jamstvom tudi na obroke

motorji na sesani plin
Dieselovi motorji
brez kompresorja
motorji na sirovo olje

Generalno zastopstvo
Motorenfabrik, Darmstadt

Milnski stroji Transmisije
Poglejte naše skladišče! — Plačljive olajšave — Kompletna montaža

BRACA FISCHER D. D.
ZAGREB, Pantovčak 1 b

NAJBOLJŠI BRNSKI BLAGOVI
specijalni predmeti brez konkurence

blago za gospode in dame, zamakneno iz čiste volne čvrste kvalitete in najmodernejših vzorcev razpošilja po jako nizkih tovarniških cenah več nego 40 let kot strogo solidno svetlovno znano tvorniško skladišče sukna

SIEGEL - IMHOF, BRNO,
Palackeho trida 12.

Vzroci gratis in franko. Isto tudi privatno.

Kupujte srečke za Sokolski Tabor!!

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
prodaja

premog

iz slovenskih premogovnikov vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks
vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoskovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete

Naslov: Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/1.

Popolnoma varno naložite denar v

Ljubljansko posojilnico
v Ljubljani, Mestni trg štev. 6

ker ima že nad

11.000.000 Din jamstvene glavnice.

Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje najugodneje.

Stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru. Sprejema v inkaso faktura in cesije terjatve. Posojila daje le proti polni varnosti in vknjižbo in proti poročstvu.

Telefon štev. 9. 23 L Telefon štev. 9